ANT

Haftalık Dergi • 16 Nisan 1968 • Sayı: 68 • 125 Kuruş

Müslüman Kardeşlerle Mason Biraderler Mütarekesi!..

ARTIK SİLAHLAR KONUŞACAK

HAFTANIN NOTLARI

Fas Kralı Geldi

Fas Kralı İkinci Hasan, Sunay'ın konuğu olarak geçen hafta 143 kişilik maiyeti ile birlikte Türkiye'ye geldi. İrticaa yeşil ışık yakan Demirel iktidarının, Amerikan yardımının kısılması ihtimali karşısında hemen sosyalist ülkelerle hem de Arap ülkeleri ile iyi ilişkiler kurma plânının bir parçası sayılan bu ziyaret, Türkiye'ye hayli pahalıya mal olmuştur. Fas Kralı'nın 143 kişilik «maiyeti erkânı» ile gelişi, Dışişleri protokolünün iki ayağını bir pabuca sokarken, AP'liler Demirel'in 60 kişilik heyetlerle çıktığı dış gezileri hatırlatarak «Nasıl, gördünüz mü? Heyetler 150 kişilik de oluyormuş» demekten kendilerini alamadılar. Ancak AP'liler, Fas'ın Krallıkla buna karşılık Türkiye'nin de Cumhuriyet ile yönetildiğini unutmaktadırlar...

7 nisan

Elmalı Olayları

● Toprak ağalarının baskısı ve idare adamlarının tarafgir tutumu dolayısıyla Antalya'nın Elmalı İlçesi yeni olaylara gebedir. Elmalı Olaylarını yerinde inceleyerek son durumu tesbit eden İTÜ, ODTÜ Öğrenci Birliği'ne ve FKF'ye mensup 8 genç, başkente dönüşlerinde şu açıklamayı yapmışlardır: «Ağalarla köylüler arasında çatışma son derece gergindir. Köylünün ektiği toprak her ay ağanın adamları tarafından sürdürülmek tehdidi altındadır. Ekinlerin mahvolmasına ve köylünün gelecek yıl aç kalmasına yol açacak böyle bir davranışa karşı köylüler, sonuna kadar direnmek kararındadır. Söylentilere göre, önümüzdeki günlerde ağanın kemikçileri olarak adlandırılan kimseler traktörlerle köylünün ektiği toprağı süreceklerdir. Ağa beş kazadan köye adam yollamış, ancak köylüler gelenleri kovmuştur. Köye yakın bir yerde çatışma ihtimaline karşı jandarma karakolu kurdurulmuştur. Ayrıca, ağaların başı durumunda olan İbrahim Subaşı, Ankara'ya gelerek köylüleri sindirecek tedbirleri aldırmak üzere temaslar yapmaktadır.» Gençlik temsilcileri ve sekiz köy muhtarı gergin havayı telgraflarla ilgililere bildirmişlerdir.

MP'nin ağır topu

● Bölükbaşı'nın yardımcılığına *getirilen eski Diyanet İşleri* Başkanı İbrahim Elmalı, Senato yenileme seçimlerinde MP'nin ağır topu olarak ateşe başlamıştır. AP'yi kendi silâhı ile vurmak üzere harekete geçen Bölükbaşı, Senato yenileme seçimleri için çıkacağı gezide, beraberinde taşıyacağı Elmalı'ya ilk demeci verdirtmiştir. Elmalı ilk demecinde politikaya atılmayı «millî ve mukaddes bir görev saydığını» belirterek diğer partileri suçlamıştır. Elmalı'nın katılmasıyla AP'ye kanalize olan nurcu olaylarının bir kısmını Millet Partisi *alacaktır. Hele Elmalı ile* Konya Müftüsü arasında işbirliği sağlanacak olursa, MP'nin alacağı nurcu olaylarının çok yüksek miktarlara ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Yunan Ordusu

● Geçen hafta Yunanistan'da yayınlanan gazeteler, Amerika Birleşik Devletleri'nin Yunan askeri gücünü yeniden modern silâhlarla takviyeye karar verdiğini açıklamışlardır. Bu açıklamaya göre, Avrupa Müttefik Kuvvetleri Başkomutanı General Lemnitzer'in, Birleşik Amerika Senatosu Dış İlişkiler Komisyonu'nda Yunanistan'ın silâhlandırılması ve gücünün artırılması yolundaki teklifinin olumlu karşılandığı bildirilmektedir. 1969 yılında Amerika Birleşik Devletleri, Yunanistan'a zırhlı araçlar, uzun menzilli bombardıman uçakları vererek Türkiye ile Yunanistan arasındaki silâh dengesini sağlamaya çalışacaktır.

8 nisan

Tekstilde kriz

● Bugün üretimi 740 bin metre olan Türk Mensucat Sanayii'nin İkinci beş yıllık plân dönemi sonunda üretimi 1 milyar metre'yi aşacaktır. Tekstil sanayiinde ihracat zorlukları yüzünden bugünden başlayan krizin gelişip büyümesini önlemek amacıyla, pamuklu mensucat fabrikaları birleşerek hükmi şahsiyet kurmak için çalışmalara başlamışlardır. Öte yandan, Devlet Plânlama Teşkilâtı'nca hazırlanan bir rapora göre, Çukurova'da pamuk yerine Sonora - 64 buğdayı ekimi devam edecek ve Hongkong, Çin ve Japon mallarıyla rekabet için damping fiyatları tesbit edilmiyecek olursa, Türk mensucat sanayii bir süre sonra iflâs edecektir.

TİP'e yardım

● TİP Genel Başkanı Aybar, teşkilâta bir genelge göndererek üyelerin ve taraftarların TİP'i mânen ve maddeten desteklemelerini istemiştir. Aybar'ın genelgesinde partinin mali durumu eleştirildikten sonra «Seçimlerde afiş, broşür gibi masraflar için 50 bin lira'ya ihtiyaç olacağı» belirtilerek bu paranın bağış yoluyla sağlanması istenmektedir.

9 nisan

Fanta çıktı!

● Coca Cola ve Pepsi Cola rezaletinden sonra yabancı menşeli bir renkli gazoz daha geçen hafta büyük gürültü koparılarak piyasaya çıkartıldı. Bilindiği gibi Coca Cola'nın patenti altında bulunan Fanta'nın Türkiye'de şişelenmesine yerli gazozcular büyük tepki göstermiş, Sanayi Bakanı Mehmet Turgut da, bu teşebbüsün gerçekleşmesini iki defa engellemişti. Ancak sonradan Coca Cola'cılar Mehmet Turgut'un da direnişini kırmağa muvaffak olarak Fanta'yı piyasaya sürmüşlerdir. Günlük gazeteler de tam sayfa ilânlarla beslendiği için bu çok verimli (!) yatırımı övmektedir.

Arsa spekülasyonu

● Boğaz Köprüsü inşaatının kesinleşmesi üzerine boğazın iki yakasında büyük çapta arsa spekülâsyonu başlamıştır. Boğaz köprüsü ayaklarının isabet edeceği bölgedeki arsaların fiyatları birden bire yükselmiş olup Hürriyet'in küçük ilânları arasında sık sık şu satırlara rastlanmaktadır: «Boğaz Köprüsünün Anadolu yakalarına para yatırmanın fırsatını kaçırmayınız. Geniş araziler temin edilir...»

Kelepçeli bir devrimci!

● Jandarma refakatinde elleri kelepçeli olarak adliyeye getirilirken görülen yukarıdaki genç, bir kaatil değil, 27 Mayıs Devrimiyle sonuçlanan öğrenci hareketlerinin önde gelen simalarından devrimci Raif Ertem'dir. Stajyer Avukat Raif Ertem ile arkadaşları Bozkurt Nuhoğlu ile Deniz Gezmiş, AISEC toplantısında Devlet Bakanını protesto ettikleri için mahkemeye verilmişlerdir ve âzâmi üç aylık bir ceza söz konusu olduğu halde tutuklu olarak yargılanmaktadırlar. Geçen haftaki duruşmada da yargıç, gençlerin tahliye edilmesi talebini reddetmiş, ayrıca sanık avukatlarının savunma hakkını da kısıtlamıştır. Yargıcın bu tutumunu tutuklu gençlerin arkadaşları protesto etmişlerdir.

10 nisan

Gençlere baskı

● Orman Fakültesi Talebe Cemiyeti tarafından fakültenin yurdunda bulunan öğrenci cemiyetine ait panoda «NATOYA HAYIR» başlığı altında bir sergi düzenlenmiştir. Ancak yurt müdürü sergiyi engellemek istemiş ve kendisine karşı çıkan talebe cemiyeti başkanını yurttan attırmıştır. Öğrenciler bu karara direnerek başkanı yeniden yurda almışlarsa da, yurt müdürü kendisini yeniden yurttan çıkarttırmıştır. Buna rağmen öğrenciler NATOYA HAYIR Sergisini yerinde bıraktırmışlardır. Öte yandan, İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'nun bir kısım yöneticileri, toplumcu öğrencileri polise ihbar etmeye devam etmektedir. Bilindiği gibi okulda fikir kulübü kuran on öğrenci okul idaresi tarafından bir ay süre ile okuldan uzaklaştırılmış *bulunuyordu*. FKF İstanbul Sekreterliği olayı protesto eden bir bildiri yayınlamıştır. Ancak, okul yöneticilerinden biri bildiriyi dağıtan gençleri «okulda olay çıkardılar» diye polise ihbar etmiş ve Orman Fakültesi Talebe Cemiyeti Saymanı Kalman Yüksel sağcı öğrenciler tarafından yakalanarak polise teslim edilmiştir. Kalman Yüksek, Şehremini karakolunda tam altı saat bekletildikten sonra serbest bırakılmıştır. Bunun üzerine FKF İstanbul Sekreteri Veysi Sarısözen Okul Müdürü *Ayhan Doğan'a bir telgraf* çekerek bu tutumu protesto etmiştir.

Petrol İş Kongresi

● Petrol İş Sendikasının kongresi Ziya Hepbir ile İsmail Topkar arasında büyük mücadeleye sahne oldu. Kongreye getirilen yönetim kurulu raporu partilerüstü politika konusunda şu görüşü dile getiriyordu: «Partilerüstü politika demek, sadece tasvip edilmeyen partiye girmeme politikası demek değildir. *İsmi ve ideolojisi ne* olursa olsun, hiçbir siyasi kuruluşun çatısı altına girmeme politikasıdır. Sendikacılık veya politikacılıktan biri mutlaka tercih edilmeli ve tercih edilen diğerine üstün tutulmalıdır.» İşçi sınıfını egemen sınıfların dümen suyunda gösteren bir görüşün hakim olduğu kongredeki Topkar - Hepbir çekişmesinin, sendikanın bölünmesine yolaçacağı tahmin edilmektedir.

Greve gidiyorlar

● Yapı İş Sendikasının Amerika'lı işveren Foster Wheeler'in işyerinde ilân ettiği grev kararı, grev oylaması sonucunda kesinleşmiştir. Öte yandan Turizm İş Sendikası da, Beyoğlu'ndaki İmparator Oteli'nde çalışan işçilere hakları verilmediği ve işveren toplu sözleşmeye yanaşmadığı için greve gideceğini açıklamıştır.

11 *nisan*

İdris Küçükömer

● İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi öğretim üyesi arkadaşımız İdris Küçükömer'in profesörlüğünü onaylamayan Üniversite Senatosu'nun kararı Danıştay tarafından iptal edilmiştir. Bilindiği gibi gerek Küçükömer, gerekse Sencer Divitçioğlu'nun profesörlüğe yükseltilmeleri Profesörler Kurulu'nca kararlaştırıldığı halde Üniversite Senatosu «bilimsel yetersizlik» gerekçesiyle bu kararları onaylamamıştı. Danıştay 12. Dairesi, Senato'nun «bilimsel yetersizlik» konusunda karar veremeyeceğini belirterek Senato kararını hukuka ve kanuna aykırı bulduğunu bildirmiştir. Bu durumda, Senato'nun Profesörler Kurulu kararlarını onaylaması gerekmektedir. Senato'nun kararı İktisat Fakültesi'nde büyük sevinç yaratmış, öğrenciler üniversite bahçesinde eğlenceler düzenlemiş ve Küçükömer ile Divitçioğlu'na çiçekler vermişlerdir.

Gençliğin protestosu

● Fatsa'da TİP Kongresi'nin sabote edilmesi üzerine İstanbul'daki üniversitelerde ve yüksek okullarda okuyan 85 Ordu'lu genç bir bildiri yayınlamışlar ve bu tertibi hazırlayanları «TÜRK HALKININ DÜŞMANI» ilân etmişlerdir.

12 *nisan*

NATO polisi

● Kuruluşunun yirminci yılında «NATO'YA HAYIR» kampanyaları açılırken, Demirel İktidarı da Türkiyede bir NATO POLİSİ kurmak üzere gizli çalışmalar yapmaktadır. *İçişleri Bakanlığı kanalıyla* Emniyet Genel Müdürlüğü'ne kırmızı çift aylı ve «Çok gizli» olarak gönderilen ve bir kopyası da Dışişleri Bakanlığı NATO Dairesi'nde bulunan tasarıya göre Türkiye'de Amerikan üs ve tesisleri bulunan yerlerde NATO polisi (NCOMP) âsayişi temin edecektir. *Pentagon'da hazırlanan* ve kötü bir dille Türkçeye çevrilen tasarı Türk Hükümeti tarafından da onaylanırsa bütün Amerikan üs ve tesislerinde birer merkez karakolu olacak ve bu karakola bağlı ekipler şehir içinde ve dışında devriye gezebilecektir.

Güçbirliği ilkeleri

● Gericiliğe karşı güçbirliği yapan devrimci kuruluşlar, «millî bağımsızlık, millî devlet, gerçek *demokrasi*, lâik devlet, sosyal devlet, hukuk devleti» ilkeleri etrafında birleştiklerini ve asıl amacın tam bağımsız Türkiye anlayışı içerisinde anayasa hedeflerinin eksiksiz olarak gerçekleştirilmesi için çaba sarfetmek olduğunu açıklamışlardır.

13 *nisan*

Roma toplantısı

● Türkiye İşçi Partisi adına Genel Sekreter Rıza Kuas ve Merkez Yürütme Kurulu üyesi Prof. Sadun Aren'in de katıldığı «Akdeniz Ülkeleri İlerici Kuvvetler Konferansı» çalışmalarını tamamlayarak bir bildiri yayınlamıştır. Bildiri, Akdeniz'deki bütün İngiliz ve Amerikan üslerinin kaldırılmasını, Amerikan Altıncı Filosu'nun Akdeniz sularından çekilmesini, Amerika ile İspanya arasındaki savunma antlaşmasının yenilenmemesini ve NATO'nun dağıtılmasını *istemektedir. Bildiri*de, ayrıca, Amerika'nın Akdeniz'deki emperyalist varlığına hücum edilerek «Amerika'nın bütün dünyaya hükmetme stratejisinin kendisine ikiz merkez olarak Güneydoğu Asya ile Akdeniz'i aldığı» belirtilmektedir.

Rudi'ye suikast

● Avrupa sosyalist gençlik hareketinin liderlerinden Rudi Dutschke Batı Berlin'de bir Nazi hayranı tarafından tabanca ile vurulmuştur. *Sosyalist Öğrenciler Federasyonu* Başkanı Rudi'nin vurulması, bütün Almanya'da karışıklık yaratmış, polislerle öğrenciler arasında çatışmalar olmuştur. Berlin'deki gösterlere, Alman üniversitelerinde okumakta olan bazı Türk gençleri de katılmıştır.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Bu ölümün hesabı ergeç sorulacaktır!

Mehmet Ali Ermiş öldü... Hayır, ölmedi; onu Dinçer'in terörü öldürdü! Aylar var ki, ölüm kendisini adım adım izliyordu. Şiddetli bir enfraktüs geçirmiş, bünyesi zayıf düşmüştü. Hiçbir şekilde yorulmaması, üzülmemesi, heyecanlanmaması, sinirlenmemesi gerekiyordu... Ama, Dinçer'in savcıları bir kez takmışlardı kendisine... Ne kitap yayınlarsa yayınlasın, derhal toplatma kararı çıkartıyor, ardından soruşturma, dâva, soruşturma, dâva, soruşturma, dâva açıyorlardı... Savcılıktan, sorgu yargıçlığından gelen her tebligat onun için birer ölüm çağrısı idi... Bir ay kadar önceydi. «Go Home» başlıklı yazımdan dolayı ifade vermek üzere adliyeye gitmiştim. Ermiş de oradaydı. Yine toplatılan bir yayınından dolayı sorguya çağırılmıştı. Dâvetiyelerimizde saat 10'da sorguya çekileceğimiz bildiriliyordu. Tam dört saat kapıda bekletildik. «Hastayım, bu kadar beklemeğe tahammül edemem. Alacaksanız alın şu ifadeyi...» diyordu... Mahkeme kapısında ölümle pençeleştiği her halinden belli idi. Ama dinleyen, anlayan yoktu. O gün yenilmedi ölüme; fakat zayıf bir bünye bu yorgunluğa, üzüntüye, heyecana, sinir bozucu beklemeye uzun süre direnemezdi. Nitekim direnemedi de...

Ne demektir bir yayınevinin beş kitabını birden toplatmak, dünyanın dört bir yanında rahat rahat basılıp satılan kitapları Türkiye'de de yayınladığı için bir editörü hasta hasta adliye koridorlarına sürükleyip canına kasdetmek? Düşünen insanları, inançlarının kavgasını veren kişileri tutuklamak ne demek? İki sayı önce **«Devr-i Süleyman»** *başlıklı yazımızda* bunu sorduğumuz için **«Adaletin kararları üzerinde mütalâa yürüttüğümüz»** iddiasıyla yine savcılıkta sorguya çekildik... Koltuk uğruna girip çıkmadığı parti kalmamış bir transfer politikacısı, sırf çıkarcı çevrelerin gönlü olsun diye yazar üstüne yazar tevkif ettirecek, kitap üstüne *kitap toplattıracak, adliye koridorlarında editörler* can verecek; ondan sonra da bizden susmamız istenecek! Yok Hasan Bey, yok! Bu ülkede adalet adına adaletin *boğazlanmasına göz yummayacağız... Susmayacağız!* Bu, bir münferit yargıç kararı meselesi değildir. Bir iktidar politikası meselesidir. Sekiz yıldır hiç bir gazeteci mahkûmiyeti *kesinleşmeden* tutuklanmazken birdenbire fikir suçu işledikleri iddiasıyla arka arkaya insanlar tutuklanmaya, her hafta birkaç kitap toplatılmağa başlanmışsa, «adalet»i *Kırat Partisinin adından ibaret* görmeyenlerin de söyleyecek sözü olmak gerektir.

Adaletsiz Adalet Bakanı'nın teminatsız savcılar eliyle yürüttüğü terörün hukuki dayanaklardan ne denli yoksun olduğu yüksek mahkemede kesinleşen kararlarla sabittir. Toplatılan kitap ve plâkların çoğu sonradan Yargıtay kararlarıyla serbest bırakılmış, haklarında olur olmaz dâva açılan gazeteci ve fikir adamları sonunda beraat ettirilmiştir. Toplatılan kitaplar eninde sonunda serbest bırakılmaktadır ama bu keyfi toplatmalar yüzünden yayınevlerinin uğradığı zararları kim tazmin edecektir? Bugün azılı caniler gibi tutuklanan gazeteciler ve düşünürler yarın beraat edecek olurlarsa, demir parmaklıklar ardında geçirdikleri ıstırap dolu günlerin hesabını kimden soracaklardır? Türkiye adliyesini Torquemada'nın engizisyonu haline getirmeğe kalkışan Hasan Dinçer bu soruların cevabını vermek zorundadır. Ya, adliye koridorlarında can veren Mehmet Ali Ermiş? Hasan Bey sanmasın ki, bu olay bir süre sonra unutulup gidecek, ardı arkası takip edilmeyecektir. Hayır! Her kitap toplatmada, yazar, düşünür ve editörler aleyhine her dâva açılışında bu olay hâfızalara daha köklü olarak yerleşecek ve bu ölümün hesabı ergeç sorulacaktır.

—Bir sosyalist mahkemede can verdi—

Gün Yayınları'nın sahibi Mehmet Ali Ermiş, geçen cuma günü saat 16.10'da Nazım Hikmet'in **«Yaşamak Güzel Şey Be Kardeşim»** isimli romanında komünizm propagandası yapıldığı iddiasıyla sorguya çekilirken adliyede bir kalb krizi geçirerek ölmüştür.

Tamamen toplumcu eserler yayınlayarak Türkiye'deki sosyalist mücadeleye büyük katkıda bulunan Mehmet Ali Ermiş'in son zamanlarda yayınladığı kitapların hemen hepsi toplatılmış ve hakkında Savcılıkça T.C.K.'nun 142. maddesine göre **«komünizm propagandası yaptığı»** iddiasıyla dâva açılmış bulunuyordu.

Ermiş, kitapları toplatılmak suretiyle uğradığı bütün maddî zararlara ve karşı karşıya bulunduğu ceza tehditlerine rağmen mücadeleden yılmamıştı. Bir süre önce enfraktüs geçirerek hastaneye yatırılmış, sorgudan orada da kurtulamamıştı. Karısının verdiği hasta raporuna rağmen Sorgu Yargıcı yanına bir zabıt kâtibi alarak gizlice Cerrahpaşa Hastanesi'ne girmiş ve hasta yatağında Ermiş'i sorguya çekmeğe kalkışmıştı.

Ermiş'in kovuşturma konusu olan kitapları şunlardır: Marxizmin Kaynağı, İhtilâlin Özü, Sosyalist Savunmalar, Yaşamak Güzel Şey Be Kardeşim, Çimento...

1924'te dünyaya gelmiş olan Mehmet Ali Ermiş, liseyi Kars'ta bitirmiş, bir süre Edebiyat Fakültesi'ne devam ettikten sonra gazetecilik hayatına atılmıştır. Bu arada Türkiye İşçi Partisi'nde de aktif görevlerde bulunan Mehmet Ali Ermiş, 1963 yılında Gün Yayınevi'ni kurarak iyi seçilmiş, mükemmel hazırlanmış bir çok kitabı kültür hayatımıza armağan etmiştir.

Ermiş evli olup, üç çocuğu vardı.

Ölümü gerek basın çevresinde, gerekse sosyalistler arasında büyük üzüntü yaratmış ve Fikir Kulüpleri Federasyonu İstanbul Sekreterliği şu bildiri ile ortak üzüntüye tercüman olmuştur:

«Demir Ökçe'yi tanıttı bize. Tanıttı ve yeryüzünün her yerinde insana vurulan soysuz tekmeye karşı uyardı bizi. Demir Ökçe sinirlendi buna. Yürüdü bu yiğit insanın üstüne. Korkmadı Ermiş. Ve Çelike Su Verildi, dedi. Yürüdü Demir Ökçe Ermiş'in üstüne... Korkmadı o... Sosyalist Savunmalar, dedi. Yürüdü Demir Ökçe, ekmeğine uzandı. Yaşamına uzandı. Enfraktüsten yatarken hastanede daldı odasına Demir Ökçe. Ne demek «Ve Çeliğe Su Veril-

BİRADERLER - KARDEŞLER MÜTAREKESİ!

İktidar partisi AP'de Demirel'in çevresinde kümelenen **«BİRADERLER»** ile **«MÜSLÜMAN KARDEŞLER»** arasında bir mütareke yapılmıştır. Ahmet Dallı ile Settar İlksel'in uzun süren arabuluculukları sonunda yapılan mütareke, senato yenileme seçimleri sonuna kadar devam edecektir. Bu süre içinde Demirel, kabinede değişiklik yapmayacak, Müslüman Kardeşlerin genel müdürlerine ilişmiyecektir. Müslüman Kardeşler ise, Senato yenileme seçimleri için açılacak propoganda kampanyası sırasında, AP'de iktidarda bulunanları engelleyici davranışlara başvurmayacaktır.

Hatırlanacağı üzere ANT'ın 6 Şubat tarihli 58'inci sayısında, **«AP'nin sağcıları Demirel'i yedekliyor»** başlığı ile verilen haberde, AP içindeki mücadele bütün ayrıntıları ile kamuoyuna açıklanmıştır.

O tarihe kadar, gizli bir mücadele yürüten Müslüman Kardeşler, deşifre olunca açıkca Demirel ve çevresinde kümelenen **BİRADERLER'in** karşısına dikilmişlerdir.

● **Demirel, «Halledin şu adamı» diyerek Erbakan'ın tasfiye edilmesini istiyor.**

Saadettin Bilgiç'i ve Erbakan'ı **«Piyon lider»** olarak kullanan Müslüman Kardeşler'in Erbakan yolu ile sürdürdükleri mücadele, çok verimli olmuştur. Erbakan'ın güçlenmesinden endişeye düşen Demirel, 1967 yılının son aylarında Odalar Birliği Başkanı Sırrı Enver Batur'a kesin emri vererek, **«Halledin şu adamı»** demiştir... Ve Batur, Ankara'da maddî ve manevi yardımlarıyla ayakta tuttuğu bir sözde ajansı harekete geçirmiştir. Bu sözde ajansın yalnız abonelere ve okuması gerekenlere postalanan bültenlerinde, Erbakan'a yaylım ateş açılmıştır. **«Ankara Haberler Ajansı»** adlı Batur'un himayesindeki ajansın, 18 Aralık 1967 tarihli bülteninde, isim vermeksizin Erbakan'a yöneltilen, **«Türkiye Odalar Birliğinde bir adam»** başlıklı, haberde şu satırlar yer almıştır:

● **Suudi Arabistan'a gizlice edilen Erbakan edien Erbakan hakkında dosya düzenleniyor.**

«Yayına başladığımızdan bu yana ilk defa bir portre haberi vermek zaruretini hissettik. Çünkü, çeşitli yönleriyle anlatmaya çalışacağımız bu adamın kötü niyeti, kötü fikirleri ve tutumu Türk özel sektörünün en büyük topluluğu olan Türkiye Odalar Birliğini küçültmeye başlamıştır. İşler yürümemekte, muameleler dinî inançlara göre sonuçlandırılmakta ve birlikte tam bir keşmekeş hüküm sürmektedir. Hükümet ricali ise, bu ibret tablosunu üzüntü ile seyretmektedir.»

— «Mevkii icabı, gerek yurt içinde gerek yurt dışında sık sık seyahat etmektedir. Yurt içi gezileri kendi menfur emellerini gerçekleştirmek için bedava imkânlardır. Bu imkânlardan yararlanarak erişmek istediği gaye şudur:

Kendisi gibi ümmetçilerin desteğini kazanmak, bunu mümkün olduğu kadar genişletmek ve sonunda da başbakan, evet başbakan olmak...

Bu husus kendisine hatırdır. Ama bu adam bunun peşindedir.

Bu husus kendisine hatırlatıl-latıldığında, güler, hem de büyük bir hazla... Amma derhal inkâr eder.

Ümmetçi olduğu kadar münkir, hacı olmasına rağmen yalancıdır.

—« Benim başbakan olmak istediğimi iddia edenler yalan söylüyorlar der. Aslında yalan söyleyen kendisidir. Çünkü, yurt içi gezilerinde verdiği konferanslarda Türkiye başbakanlarının tarifini yaparken, aslında kendini tarif etmektedir.»

Bu arada, Türkiye Odalar Birliği'ndeki kliklerden söz edilen bültende, yönetim kurulunun Erbakan'ı halledeceği, haber verilmiştir. Erbakan, bir yandan Anadolu gezilerinde kendi tarikatını kurarken, öte yandan, Odalar Birliği tahsislerini de amacı için kullanarak, tüm musevi ve mason ithalatçıları karşısına almıştır. Musevilerle Mason ithalâtçıları **BİRADERLERE** baskı yaparken, Erbakan da **«Frankfur'ta gidiyorum»** diyerek Suudi Arabistan'a gitmekle, hayatının en büyük açıklarından birini vermiştir. Süleyman İktidarının **«Sosyalistlerin nefes alışlarını bile takip etmekle»** övünen İçişleri Bakanı Faruk Sükan, Erbakan'ın Suudi Arabistan gezisi ile ilgili kocaman bir dosyayı Demirel'e vermekte gecikmemiştir. Dosyada yer alan önemli bazı konular, acele Odalar Birliği'nde Erbakan'a karşı olan gruplara aktarılmış ve Erbakan'ın harcanması için harekete geçilmiştir.

SÜLEYMAN DEMİREL
— Birader telaşta! —

Erbakan'ın harcanması işi, ilk defa Odalar Birliği Yönetim kurulunun Şubat ayı toplantısına getirilmiştir. Beş saat süren toplantıda, birlik başkanı Sırrı Enver Batur'u yatıştırmak için çalışılmıştır. Toplantı açılınca gündemin diğer maddelerini bir köşeye koyan Batur, hemen Erbakan konusunu açmış, kelimelerin üzerine basa basa, üzgün ve sinirli pozlarda; Erbakan'ın özel sektöre zarar verdiğini bildirmiş, yönetim kurulunun Erbakan üzerinden himaye kanatlarını çekmesini istemiştir. Hattâ Batur, yönetim kurulu bir karar almayacak olursa, **«Mücadelenin mecra ve hedef değiştireceğini»** söylemiştir.

MEHMET TURGUT
— Erbakan'ı feda etti —

Bu arada, bazı üyeler, Erbakan ile Batur'u karşı karşıya getirmişlerdir. Başbaşa tam dört buçuk saat konuşan Erbakan ile Batur, görüşmeden sonra gene ellerine silâhlarını alıp mücadeleye devamdan başka çıkar yol olmadığını kabullenmişlerdir.

● **Biraderler ve kardeşler mütareke yaparak Erbakan'ı tasfiye ediyorlar.**

Demirel, Batur'un Erbakan'ı harcamaya gücü yetmediğini görünce, bu kez Mehmet Turgut ve arkadaşlarının desteğini almanın daha yararlı olacağını hesaplamıştır. Bu arada, Demirel'in çevresinde kümelenen **BİRADERLER** ile **MÜSLÜMAN KARDEŞLER** arasındaki mücadelede arabuluculuk yapan Ahmet Dallı ile Settar İlksel, Erbakan'ın halli işiyle gö-

di»; ne demek «Sosyalist Savunmalar?» Güldü Ermiş. kahkahalarla güldü; çılgın gibiydi Demir Ökçe. Son darbeyi indirdi.

Ne demek Yaşamak Güzel Şey Be Kardeşim?

Kopardı yüreğini bu yiğit adamın. Kopardı dostlarından, kopardı karısından ve üç çocuğundan, kopardı kavgasından.

Ama dostları, ama karısı ve çocukları komazlar bunu Demir Ökçe'nin yanına.

Gelir bir gün gelir
Hesap sorulur...

Bunu biliyordu Ermiş. Gözleri açık gitmedi bu yüzden... Bu yüzden korkınadı Demir Ökçe'den...»

revlendirilmişlerdir. Mehmet Turgut, arabuluculara, Senato yenileme seçimlerine kadar mütarekeye taraftar olduğunu yalnız kabine değişikliği ve bazı genel müdürlerin görevlerinden alınması yolundaki çabalara ara verilmesini, yoklamalarda bazı adaylar için genel merkezin teşkilâta baskı yapmamasını ve seçimlerde merkez kontenjanının kullanılmamasını istemiştir. Demirel, Turgut'un mütareke şartlarını kabul edince, Erbakan 4 Nisan Perşembe günü Odalar Birliği Genel Sekreterliği görevinden istifa etmiştir. Gazetecilerle yüz yüze gelmekten kaçan Erbakan, kendisini telefonda yakalayan muhabirlere **«Şu anda bu konuda bir şey söyleyecek durumda değilim. Yarın konuşalım»** demiş, fakat ertesi gün de ortadan kaybolmuştur. Gazeteciler, Erbakan'ı Ankara da ararlarken o, 5 Nisan Cuma sabahı Konya'ya gidip müftü ile Senato seçimlerinde adaylığını koyup koymama meselesini müzakereye oturmuştur.

● Erbakan'ın adaylığı, Turgut'un da tasvibi alınarak veto ediliyor.

Erbakan'ın Konya'dan senatör adayı olacağı haberi, Ankaraya ulaşır ulaşmaz, AP genel yönetim kurulu, hemen toplantıya çağrılmış ve mesele uzun uzun tartışılmıştır. Erbakan'ın adaylığının veto edilebilmesi için mütareke şartlarına göre MÜSLÜMAN KARDEŞLER'in onayının alınması konusunda karara varılmış ve hemen arabulucular yolu ile Mehmet Turgut'a danışılmıştır. Turgut, «Evet» deyince, AP Genel Yönetim Kurulu, Erbakan'ın adaylığını veto etmiştir. Erbakan'ı silmek için Konya'yı feda eden Demirel, bilerek Millet Partisi'nni ekmeğine yağ sürmüş, **«Elmalı-Konya müftüsü anlaşması»** için gerekli ortamı hazırlamıştır.

● Erbakan şimdi Bayar'ın da desteğini alarak yakında huruç hareketine girişecek.

Erbakan'ın, Mehmet Turgut tarafından feda edilmesi MÜSLÜMAN KARDEŞLER arasındaki anlaşmazlık tohumlarının yeşerip, filizlenmesine yetmiştir. Önümüzdeki günlerde bakan'ın bir huruç hareketi ile Mehmet Turgut ve çevresindekileri devirerek, MÜSLÜMAN KARDEŞLER yönetimini ele geçirmesi sürpriz olmayacaktır. Çünkü Erbakan, Turgut ve çevresindekilerin karşısına Bayar'ın mutlak desteğini alarak çıkacaktır. Bayar ise, aleyhindeki kampanya nedeniyle Demirel'e daha çok kinlenmiş durumdadır. Aleyhindeki yayının durdurulması için aracılar yolu ile Demirel'e gönderdiği haberlerin olumlu sonuç vermemesi, Bayar'ın ünlü kininin katmerleşmesi sonucunu doğurmuştur.

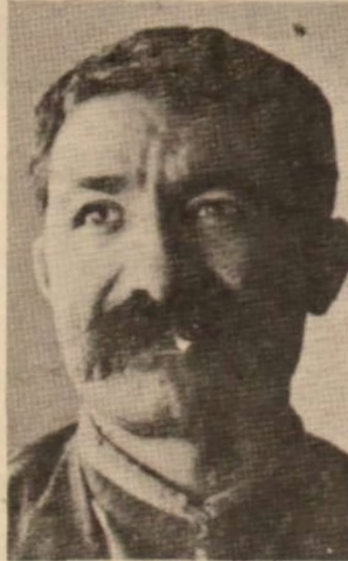
Şantiye yönetmekle, memleket yönetmeyi sık sık biribirine karıştıran Demirel için, yarınlar pek aydınlık görünmemektedir.

TİP'in aday adayları

2 Haziran 1968 tarihinde yapılacak kısmi senato ve milletvekili ara seçimlerine, Türkiye İşçi Partisi bütün illerde katılacaktır.

Türkiye İşçi Partisi'nden ön seçime katılacak senatör ve milletvekili adaylarının gireceği iller, isim ve meslekleri aşağıdadır:

ADIYAMAN: Şemsettin ŞENER (Emekli Yarbay) ÇANKIRI: Emin UGANDOR (Emekli Hava Albayı) NEVŞEHİR: Celâlettin ATLIHAN (Emekli Jandarma Yarbayı) SİNOP: Mümtaz ORAL (Emekli Albay) BALIKESİR: Fahrettin YAKAL (Doktor. Emekli General) Recep GÜREL (Ankara İlköğretmen Okulu Sosyoloji Öğretmeni) İZMİR: Nuran YULUĞ (Avukat) Hüseyin SAVAŞ (İlköğretim Müfettişi) Ömer Sıtkı GÖKAL (Tarih Öğretmeni) Samim KOCAGÖZ (Yazar) Hamdi DURANASLAN (Emekli Subay, Hidrolog) Nihat SARGIN (Doktor, Göğüs

AŞIK İHSANİ
(TİP Milletvekili Adayı)

Hastalıkları Uzmanı) EDİRNE: Hürrem ARMAN (Öğretmen) KIRŞEHİR: Nevzat KÖKSAL (Mühendis) İÇEL: Münir CERİT (Mühendis) Ali ORAN (Emekli (Yarbay) MALATYA: Hayrettin ABACI (Avukat) İsmail DUYGU (Emekli Deniz Subayı) GAZİANTEP: Saip ATAY (Doktor) Nihat OĞUZKAN (Emekli Topçu Yarbayı) BİLECİK: Osman Korkut AKOL (Öğretmen) BİTLİS: Süleyman Kösereisoğlu (Emekli Albay).

MİLLETVEKİLİ ADAY ADAYLARI

İSTANBUL: Mehmet Tahir SEVİNÇ (Mensucat İşçisi) Mustafa ÖZABACI (Paşabahçe Şişe ve Cam Fabrikası İşçisi) İhsan SIRLIOĞLU (Halk Şairi) ÇORUM: Mustafa Kâmil KARADENİZ (Öğretmen) ADANA: Rafet METİN (Sendikacı) DİYARBAKIR: Yücel ÖNEN (Avukat) URFA: Hüseyin KİRAZ (Diş Doktoru).

Zencilerin kavgası

Yaşar Kemal

Amerikalı bir zenci romancı arkadaşım var. Dünyaca tanınmış çok ünlü bir yazar. Bir gün zenci sorunu üstüne konuşuyorduk, şöyle bir soru atıldı ortaya:

«Bugünkü Afrika, Avrupa'nın yerine geçmiş olsaydı, uygarlıkta, ekonomide böyle geride değil de Avrupa'dan ilerde olsaydı, uzaya ilk olaraktan Afrika'lılar gitselerdi, karaları böylesine küçümsemek kimsenin aklından geçer miydi?»

Bir olaya tek yönden bakmak, ne kadar doğru olursa olsun, biraz bağnazlıktır. Irk ayırımının elbetteki başka bin türlü sebebi vardır. Her birisi de önemli. Ama bunun bir ekonomik sorun olduğunu, bir sömürge olduğunu bilimsel kafayla düşünen herkes bilir. Afrika uygarlıkta, ekonomide Avrupa kadar ileri olsaydı karaları küçümsemek kimsenin aklından geçmezdi. Ekonomik eşitlik olduğunda renk eşitliği de olacaktır.

Sömürgecilik bir efendiler ve köleler dünyası yaratır. Efendi insanlar, köle insanlar... Efendi milletler ve köle milletler. İkinci Dünya Savaşına kadar olan silâhlı sömürgeci devresi, ikinci dünya savaşından sonra geliştirilen kompradorluk devresi. Komprador burjuvası sömürgeciliğin her çağında olmuştur. Sömürgeci askerlerinin en büyük dayanağı kompradorlar olmuştur. Ama şimdiki sömürgecilik bütün gücünü kompradorlardan almaktadır.

Yüzyıllardan bu yana kara derililere köle oldukları, köle kalacakları durmadan telkin edilmiştir. Yönetici sınıfların zenci kültürünü yoketmek için yapmadıkları kalmamıştır. Onların kültürlerini yıkmak, kişiliklerini ellerinden almaktır. İnsanlıklarını ellerinden almaktır. Çağlardır Amerikalı beyazların zencilere yaptıkları budur. Öyle bir zenci tipi ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır ki, hem manevi köle, dört başı mamur bir köle. Bu sıcağa kar mı dayanır? Bu yıkıma, bu kadar horlanmaya, bu kadar ezilmeye insanoğlu nasıl dayanır? Zencilerin Amerika'da başkaldırması köleliğin hiç bir zaman sürdürülemeyeceğinin bir tanığıdır. Gerçekten yüzyıllardan bu yana her yönüyle köleliğe alıştırılmağa çalışılan zenciler, köleliklerini kabul etmeliydiler. Amerika zencilerinin ayaklanışları insan soyunda köleliğe karşı büyük bir direniş gücünün varlığını tanıklar. İnsanlar sonuna kadar, hangi şart içinde olurlarsa olsunlar, köle edilemezler.

Sömürücülüğe karşı ilk tokadı yüzyıllardır köleleştirilmiş Amerika'nın kara derili emekçileri attı Amerikanın bu gayriinsani politikasına..

Çağımızda Vietnamlılar insanca direnmenin ne kadar büyük ve kahraman insanlarıysalar, insanlık tarihinde ne kadar onurlu bir çığır açmışlarsa, zenciler de öylesine açmışlardır.

Türkiye'deki Amerika'nın şartlandırılmış köleleri, kompradorlar ve onların uşakları, vatan hayınları bağımsızlıktan yana olanlara, köleliğe, sömürgeciliğe karşı olanlara diyorlar ki:

«Siz Türkiye'yi Amerika'dan ayırıp Rusların emrine sokacaksınız. Çabanız bu.»

Bir milletin bağımsız yaşayabileceği bile gelemiyor bu alçakların aklına.

Kültürü yozlaştırılan, beyinleri yıkanmış bir sürü satılmışın her gün yaratıldığı, bir komprador köle bölüğünün boyuna güçlendirildiği Türkiye'de de insanlar, Amerika zencileri gibi, sömürücülüğe ve köleliğe karşı koyacaklardır. Şunu hiç bir zaman unutmayalım, Türkiye ne bir Vietnam'dır, ne de bir zenciler topluluğudur. Yeryüzünün en büyük imparatorluklarından birisini kurmuş bir soyun çocuklarıdır Türkler. Türkler Koca Sinan'ı, Yunus Emre'yi, Nasrettin Hoca'yı, Mustafa Kemali, Nazım Hikmet'i yetiştiren bir büyük kültürün sahibidirler. Yani bir büyük kişiliğin. Hiçbiribirimizi aldatmayalım, yalan olur, ayıp alur, şimdi burada sakız olmuş gerçekleri, binbirinci kere sayıp dökmeyenim, Türkiye sömürülen, bağımsızlığını yitirmiş, kültürü yozlaştırılmağa çalışan, Amerika'nın fiili işgalinde bir memlekettir. Gerisini siz benim külâhıma anlatın.

Amerika kendi içindeki köleleştirmeğe çalıştığı zencilere nasıl davranıyorsa, dünyadaki işgal ettiği toprakların insanlarına da beş aşağı beş yukarı öyle davranıyor. Tabii geride kalmış memleketlerin insanlarına... Vietnam'lılara, Türklere, Yunanlılara... Bu efendilerin kölelere karşı davranışıdır. Bu davranış tarih boyunca çok az bir değişiklik göstermiştir.

Zencilerin, Vietnamlıların önderliğinde dünya kölelikten kurtulmağa doğru gidiyor. Dünya zincirlerini kırıyor. Darısı öteki bağımsız insanların başına... Darısı bizim başımıza.

Bu bir kara-beyaz döğüşü değil.. Bu, efendiyle kölenin döğüşü.. Emekçiyle patronun döğüşü..

Sağcılar kavga çıkardı

Maçka Teknik Okulu İnşaat Şubesi Kongresi geçen hafta yapılmış ve yönetim kurulu seçimlerini tam liste halinde sosyalistler kazanmıştır. Bu sonuç karşısında sağcı grup kongre bitiminde arbede çıkarmış, sokaklara dökülen 250'ye yakın öğrenci arasında kıyasıya kavga olmuştur. Kavgada dört öğrenci yaralanmıştır.

Seçim sonucuna saygı göstermeyen ve olay çıkartan sağcı öğrenciler, gece diğer gençler tarafından Teknik Üniversite Öğrenci Yurdu'na kabul edilmemişlerdir.

Örgütlü olarak hareket eden ve ucunda gamalı haç bulunan coplar taşıyan sağcı öğrencilerin diğer öğrenci kongrelerinde de olay çıkartmağa hazırlandıkları söylenmektedir.

Ortanın solunda "casusluk" üzerine bir söz düellosu!

ESATOĞLU
— Önce vatan, sonra parti —

Celâl Sungur...
Ortanın Solu'ndaki
CHP'nin casusluk sanığı
toprak ağası sağcı

Geçen haftanın ilk günü 168 mevcuduyla, çoğunluk bulunduğu bildirilerek toplanan Millet Meclisi, en eğlenceli birleşimlerinden birisini yaptı. Toplantı boyunca en çok eğlenenler de Devr-i Süleyman'ın iktidarının milletvekilleri oldu. Başbakan Süleyman da, takımıyla birlikte bu eğlentiye katılmaktan kendini alamadı.

Devr-i Süleyman İktidarının, o gün her nasılsa Meclis toplantısına katılmayı düşünen milletvekillerini ve de Süleyman'ı bu kadar eğlendiren olay, ortanın solundaki Cumhuriyet Halk Partisi'nin bir solcusuyla bir göbekçisinin kapışmasıydı. Cumhuriyet Halk Partisi'nin Yozgat Milletvekili ve zengin tarımcı Celâl Sungur'un, Avusturyalı casus Slavik'e devlet sırlarını para karşılığında verdiği iddiasıyla dokunulmazlığının kaldırılması istenmişti.

Önce konuşan Sungur bu konuda polemik yapmadan, dokunulmazlığının kaldırılması yönünde oy vermelerini milletvekillerinden istedi. Ama, gelgelelim, ortanın solunun, solcu geçinen üyesi Nevşehir Milletvekili Selahattin Hakkı Esatoğlu dayanamayıp söz aldı ve Sungur'un ne casusluğunu, ne para karşılığında otel köşelerinde devletin yüksek memurlarından aldığı sırları sattığını bıraktı.

Sonra yeniden Celal Sungur, yeniden Esatoğlu, gene Sungur gene Esatoğlu konuştular... İşte bu diyalogdan bazı bölümler:

CELAL SUNGUR — Esatoğlu, parayla aldığı dâvaları takip etmeyeceği kadar, arzulu ve şiddetli olarak böyle bir gayret içerisindedir. Allaha bin şükür ki, hükümet bu hadiseyi biliyor ve Esatoğlu'nun zaviyesinde değil... Ve gene Allaha bin şükür ki, Esatoğlu'nun zaviyesinden bu memlekette bu hadiseyi görenler pek azdır...

Ben Yozgat'ın Yerköy ilçesi'nde hakiki alınterimi yedim...

Bulvar Palas'ın alınteri değil benim yediğim.

ESATOĞLU — Haltetmişsin sen, hadi, senin gibi adamları çok gördük... Besleme!

SUNGUR — Bu meclis beni de iyi tanır, benim hakkımda bana itham etmeye yeltenen zavallıyı da iyi tanır.

ESATOĞLU — Baban uşak mı?

SUNGUR — Çok söylenme, dırlanma!

BAŞKAN — Sayın Sungur, lütfen bu son beyanınızı geri alın...

SUNGUR — Ama Sayın Başkan, bu meclisten başka adam çıkıyor mu, bir bu çıkıyor! Ben bu adama (Casus Slavik'e) Türk misafirperverliğini gösterdim. Şu bitli turistlere bile misafirperverlik göstermiyor muyuz?

— Esatoğlu'nun daha ortalıkta olmadığı zamanlarda, talebelik zamanlarında, Tan Matbaasının tahribiyle başlar bizim milli hislerimiz... O zaman Türkeli, Altınışık ve Kemalist mecmualarını çıkaranlardan ve yazanlardanım ki, Sayın Başbakan da o zaman İstanbul'da talebeydi... Bu gibi milli hareketlere o zamandan katılmış bir insandır...

— Mazbut bir aile babası olarak, zibidilikte, meyhane köşelerinde gezmeyen bir milletvekili olarak, Avrupa gazetelerinde makale yazmanın bana haz vereceğini düşünerek, kendisine (Casus Slavik'e) bir makale yazacağımı beyan ettim. Yazdığım makale şu: «Türk - Amerikan Münasebetleri»

— Sen ister arzu et, ister arzu etme Esatoğlu, bu münasebetlerinin AP zamanında devam edeceğini bu makalede yazdım.

— Ne acıdır ki muhterem arkadaşlarım, şurda beş tane partiye mensup insan var, ne yazık ki ikinci bir Esatoğlu çıkmadı ve meclisten. Ama arkadaşlar, kervan yürüyecek, aldırmayın...

ESATOĞLU — Köpek sensin!...

SUNGUR — Köpek sensin sus, it sen de!. aşşağılık!.

ESATOĞLU — Kervan yürüyecek dedin öyle mi?. Casus herif!.

SUNGUR — Türkçen bile yok senin... Casus diye senin gibilere derler miskin herif sen de!.

BAŞKAN — Sayın Sungur, Sayın Esatoğlu, rica ederim!.

SUNGUR — Ama Sayın Başkan, herif Türkçe bile bilmiyor...

ESATOĞLU — Ne biçim konuşuyor Sayın Başkan?.

SUNGUR — Sana ne ipsiz herif!.

BAŞKAN — Bunun müteariflerini bilmeye mecbur muyuz? Rica ederim efendim!.

SUNGUR — İşte ben, muhterem arkadaşlarım, memleketime hizmet etmek için çırpındığım bir mücadelenin içinde, ne yazık ki, kalleşçe, benim partime mensup birisi tarafından bu kürsüde arkamdan hançerlenmek istedim... Ben dokunulmazlığımın kalkmasını istiyorum. Ama benim gideceğim mahkeme, Esatoğlu mahkemesi değil, şerefli Türk mahkemeleri...

Esatoğlu'na kalsa bizi astırır ya, Allah ip çekmeyi sana nasip etmez inşallah...

BAŞKAN — (Esatoğlu'ya) Zatıaliniz şu isnatlar altında kaldınız. «Esatoğlu dışarıyı bilmez» dedi. «lisan falan da bilmediği için» dedi. «Ben 1969'da yine burada olacağım, o burada olmayacak» dedi.

ESATOĞLU — 69'da beni silecekmiş... Önce kendisi, seçim bölgesindeki, bunun dışındaki dedikoduları silsin, sonra benimle uğraşsın...

SUNGUR — Allahın vicdandan mahrum ettiği mahlûk... Yalnız vicdansız değil, başkası var ama demeyim... Adamın öyle gözü kararmış ki, hukuk mektebinin arka kapısından çıkmış bir adam olarak kalkıyor, rüyet edilmekte olan bir dâva hakkında burada konuşuyor.

Üzüntün senin asıl Yozgat'ta doğdu. CHP Kongresi için Yozgat'a geldiğinde millet boynuma boğazıma sarıldıkça kıskancından çatladın ya... çatlasan da patlasan da, ben gene muvaffak olacağım. Bana çirkef atmak isteyen insanlarla mücadele edecek kadar yaşayacağım. Ben yaşarsam, senin gibi bilâvelet de değilim, evli barklı bir aile reisiyim... Bir gün gelecek, benim oğullarım Gökhan ve Oğuzhan, senden benim intikamımı alacak.

Kervan yürüyecek diyorum, herif ben it miyim diyor, bunda ne kabahatim var benim Reis bey?...

ESATOĞLU — Alçak!.

SUNGUR — Benden alıp veremediğin senin ne ki,...

ESATOĞLU — Sen kaç paralık adamsın ki be?.

SUNGUR — Sen kaç paralık adam oluyorsun lan?. Allah Allahsız komünistlerden bu memleketi korusun. Beni itham ettiğin yanına kâr kalacak, ama bunun senin yanına kâr koymayacağım.

ESATOĞLU — Sen nesin ki be?.

SUNGUR — Hadi, terbiyesiz.. Tanrı Türkü korusun, namuslu adamları korusun.

Amerika Amerika olsun yeniden

Zenci Şair LANGSTON HUGHES'dan

Amerika Amerika olsun yeniden — ★ — Döllensin yeniden o düş — ★ — Hani öncü gelir ya düzlerden — ★ — Özgür bir yurt bulmak için yollara düşmüş... (Amerika'nın görmedim Amerika olduğunu ben)... Amerika düşlerin düş geldiği düş olsun — ★ — O döllü döşlü sevgilerin civan ülkesi: — ★ — Ne kıral, ne tiran, sökmez olmuş o oyun, — ★ — Susa durduramazlar gayrı herkesi... (Amerika'nın görmedim Amerikalığını hiç.) ... Oy, öyle bir yurt olsun ki benim yurdum, — ★ — Boğmasınlar vatan-millet çelenklerine erkinliği, — ★ — Ama hakkı hak, özü özgür olsun, ... Aldığımız her solukta duyalım eşitliği... (Eşitlik nedir bilmedim ömrümde,... Ne de özgürlük gördüm bu «hürler ülkesin»de.)... Karanlıkta ne homurdanıyorsun ulan ... Kimsin sen yıldızlara balçık sıvıy'can? — ★ Ben yoksul beyaz, iteklenip, kazıklanmış, — ★ — Ben zenciyim, sırtımda köleliğin kırbaç izleri, — ★ — Ben toprağından kovulmuş kızıl derili, — ★ — Ben boş bir umuda kapılmış muhacir, — ★ Nereye el attıysam aynı kurt meseli, — ★ — İt ite, it kuyruğuna yesir... Ben umut, ben hayat dolu delikanlı, — ★ — Düşmüşüm bu kahrolası örümcek ağına, — ★ — Kâr, kazanç, haraç - Hücum komşunun toprağına! — ★ — Altına hücum! Hücum ekmeğine yoksulun! — ★ —Çalıştırıp adamı çökün gırtlağına! — ★ — Para vurun! Parti vurun! Adam vurun!... Ben rençberim, toprak elin toprağı, — ★ — Ben işçiyim, makineye kiralık, — ★ — Ben zenciyim, hepinizin uşağı — ★ — Ben halkım, boynu bükük, bağrı yanık, — ★ — O düşe rağmen aç, halâ şamar oğlanı... — ★ — Ah, öncüler! ben buyum işte, — ★ — Adam olamamış bir yurttaşınız, — ★ — Dikiş tutturamamış hiçbir işte... Ama o yalvaç düşü de gören benim, — ★ — O eski dünyada, daha bendeyken kırala — ★ — Ne gerçek, ne güçlü, ne güzel bir düş görmüşüm, — ★ — Yerin kulağında çınlıyor ezgileri; — ★ — Amerika'da Amerika diye bir şey kaldıysa halâ, — ★ — Onun taşı, onun harcı, onun teri. — ★ — Bendim ya ergeç denizleri aşan — ★ — Yurdum» diyecek bir yurt bulmayan — ★ — Bendim o sarp İrlanda kıyısından, — ★ — Leh düzü ve İngiliz çayırından açılıp — ★ — Ve özgürlüğe doğru yelken açıp — ★ — Bendim ya gelen buraya — ★ — Bu «hürler ülkesi»ni kurmak için... Hür mü dedin?... Hür mü dedim? Kim? Ben mi? — ★ — Ben mi hürüm? Bu işsiz milyonlar mı hür? — ★ — Grev yaptığımızda kurşunlanan yoldaşlar, — ★ — Boğaz tokluğuna çalışanlar mı hür — ★ — Gördüğümüz bunca düşe, — ★ — Başladığımız bunca işe, — ★ — Okuduğumuz türkülere, — ★ — Diktiğimiz ağaçlara, — ★ — Doğurduğumuz çocuklara — ★ — Ve emeğe eski karşılık — ★ — Bu işsiz milyonlar mı hür? — ★ — Yeninin ekmeği bir düş — ★ — Yeni Dünya kuyusuna — ★ — Belki o da düşmüştür— Amerika, ah, Amerika olsun yeniden. — ★ — Bulunup da bir türlü kurulamıyan ülke, — ★ — Ama kurulacak ergeç o özgür olduğu yer herkesin. — ★ — Fakirin, yani zencinin, kızıl derilinin, — ★ — Benim, yani Amerika'yı bulan bizlerin, — ★ — Kanıyla, canıyla ve inancıyla, — ★ — Ocak'ta kürek, donda sapan ve yanan yüreğiyle — ★ — Yüzyıllar önce bulduğu, — ★ — Yüzyıllardır hayalini kurduğu... — ★ — Kuracağız o yurdu... Söyle hadi, «casus» de, «komünist» de! — ★ — Leke tutmaz özgürlüğün çeliği, — ★ — Halkın kanını emenlerin elinden — ★ — Kurtaracağız bu ülkeyi... Açık söylüyorum, — ★ — Korkum yok, — ★ — Görmedim Amerika'nın Amerika olduğunu hiç; — ★ — Ama yeminle söylüyorum, bak, — ★ — Amerika, Amerika olacak... Bu yıkım, bu kıyım, bu zalım gangster ecelinden — ★ — Bu uğursuz bu namussuz, bu hırsız elinden —★— Biz ki halkız, hakkımızı alalım, — ★ — Bu dağları, nehirleri, madenleri, fabrikaları,... Kurtaralım bu uçsuz bucaksız ovayı, — ★ — Bu yemyeşil, bu güzelim topraklar üzerinde — ★ — Kuralım yeniden Amerika'yı!!!

Türkçesi: CAN YÜCEL

Karaderiliyim öyleyse varım!

Ferruh Doğan

STOKELY CARMICHAEL

Öncelikle şunu belirteyim ki, bu ülkenin, yani Birleşik Amerika'nın bütün kurumları, ırkçılık temeli üzerine kurulmuştur. Bütün mesele, bizlerin, yani bu ülkenin kara derililerinin ve sözü geçen kurumlara bağlı olmayan beyazlarının nasıl ilerleyebileceğinin bilinmesindedir. Bu toplumda insanlığa yaraşır bir biçimde yaşamamızı *engelleyen* her şeyi nasıl ortadan kaldırabileceğiz? Beyazlarla siyahların gerçekten insani ilişkiler kurmasını sağlayacak kurumların temelini nasıl atacağız?

Irk kaynaşmasının bir çözüm olmadığını, bunun beyazların üstünlüğünü ebelebet sürdürecek bir kurnazlık, bir tuzak olduğunu söylediğimizde bazıları karşı çıkıyorlar. Beş altı yıldır bu ülkenin ırk kaynaşması yönünde çok ileri gittiğini tekrar edip duruyorlar. Oysa bu bir düştür.

Şunu iyice kafalara sokmak gerek... Biz ırk kaynaşması için değil, beyazların üstünlüğüne karşı çıkmak, onları yolumuzdan defetmek için dövüşüyoruz. Bunun daha da iyi anlaşılabilmesi için **«beyazların herhangi bir kimseye özgür olma hakkı bağışlayabileceği»** yanlış düşüncesinden sıyrılmak şarttır. Özgürlük ihraç edilmez. Çünkü bütün insanlar özgür doğarlar... Ama ülkemizde karaderililer doğar doğmaz esir düşerler. Beyazlar, karaderililerden özgürlüğü esirgerler...

Ülkemizde medeni haklarla ilgili bütün yasalar, beyazlar için yapılmıştır. Ben karaderiliyim. Bunu biliyorum. Karaderili olmakla birlikte insan olduğumu da biliyorum. Sadece bu insan niteliğimle kamuya ait bütün yerlere girme hakkına da sahip olmam gerektir. Ama beyazlar bunu bilmiyorlar. Ve her defasında kamuya ait yerlere girmeyi denediğimde beni engelliyorlar. O halde beyazlara **«*Bu insandır, engel olmayın...*»** demek için bir yasa kaleme almak gerek...

Oy kullanma hakkına sahip olduğumu da biliyorum. Bir imtiyaz değil, bir hak! Ne zaman bu hakkımı kullanmayı denedimse, üzerime kurşun sıktılar, yumrukladılar, para cezasına çarptırdılar, hapse attılar. O halde beyazlara **«Bir karaderili oy kullanmaya geldiğinde onu rahat bırakın»** demek için de bir yasanın kaleme alınması gerek...

Medeni Haklar Hareketi'nin başarısızlığa uğramasının nedeni **«Black Power - Siyah İktidar»**, yani S. N. C. C. hareketinin yada büyük şehirlerdeki karaderili mahallelerinde patlak veren başkaldırmaların gelişmesi değildir. Bu başarısızlık, beyazların kendi toplulukları içinde kendi meselelerini çözmekteki yetersizliklerinden ileri gelmektedir. Başarısızlıklarının gerçek nedeni budur.

Beyazlar, A.B.D.'de olsun, Vietnam'da, Güney Afrika'da olsun, Porto - Rico'da, Güney Amerika'da olsun, hiçbir zaman demokratik ilkeleri işletmeyi bilememişlerdir. Amerika nereye elini attıysa, orada demokratik sistemi işletmekte aceze düşmüştür.

Birleşik Amerika sadece iç politikasından ötürü değil, dış politikasından ötürü de mahkûm edilmelidir. Birleşik Amerika dünyaya hükmetmek için her gün biraz daha fazla çaba harcıyor. Birinin ayağa kalkarak **«Bu ülke tanrı değildir. Dünyaya hükmetmeğe hakkı yoktur»** demesi gerek...

Beyaz üstünlüğü doktrini, bilinçli yada bilinçsiz olarak, bütün ülkede varlığını duyurmaktadır. Misyonerler Amerika'ya geldiklerinde bütün yaptıkları **«karaderililerin aşağı bir ırk olduklarını»** söylemekten ibaretti. Afrika'ya geldiklerinde ilk yaptıkları şey, bizi vücutlarımızı örtmeğe zorlamak olmuştur. Çünkü çıplak vücutlarımız, onların, yani beyazların cinsel duygularını kamçılıyordu. Onların cinsel duyguları kamçılandığı için çıplak dolaşmak hakkına artık sahip değildik. Bizi medenileştirmeye, okutmaya geldiklerinde karşılığını çok pahalı ödedik. Beyazlar geldiğinde onlarda İncil, bizde ise toprak vardı. Çekip gittiklerinde toprak onlarındı, İncil bize kaldı...

Dünyayı ele geçiren Beyazların doktrini, kendilerinin medeni, dünyanın geri kalan kısımlarının ise barbar olduğu şeklindeydi. Bu yanlıştır. Onlar uygar değildir. Bugün bile modern misyonerler ruhlarımızı yükseltmek, bize beyazların toplumunda nasıl mevki ve rütbe sahibi olunacağını öğretmek için *ghetto'larımıza gelirler*. Fakat bize *doğruyu, gerçeği*, yani fukara olduğumuzu öğretmek istemezler. Bunun tek nedeni vardır: Bizim paramız yoktur. Eğer yoksulluk, fukaralık meselesini çözümlemek istiyorsanız, yapacağınız tek şey, hakkımızı vermektir. Bize çalışmanın gerekliliğinden, emeğin, şeref ve para getirdiğinden söz etmesinler. Çünkü bunu yaparlarsa o zaman Rockefeller'i, Boby Kennedy'yi, Lyndon Jonhson'ı ve de bütün takımı tutuklamak gerekecektir. Tabii bu arada, şu konferansı verdiğim üniversitenin çok sayıda yöneticisini de...

Mesele, karaderilinin çalışma yeteneğine sahip olmadığının bilinmesi değil, onun nasıl güç ve iktidar sahibi olacağıdır. O denli güç kazanılmalıdır ki, eylemi yasalara uygun sayılsın. Ülkemizde iktidarı beyazlar ellerinde tutmaktadır ve bundan eylemlerini yasalara uygun hale getirmekte yararlanmaktadırlar. Şimdi eylemlerini yasalara uygun hale getirmek sırası, karaderililerindir.

İdeolojik savaş başlamıştır. Söz konusu olan, karaderilinin beyazın fikrini almadan, hoşuna giden kelimeleri kullanma hakkına sahip olup olmadığıdır. İsteseler de istemeseler de, biz, **«siyah iktidar»** formülünü kullanmakta devam edeceğiz. Buna alışmaları gerek...

Beyazlar'dan **«Siyah iktidar»**ı onaylamalarını istemiyoruz. Beklediğimiz yeter. Kendilerini savunmak sırası artık Beyaz'larındır. Bizi niçin ezip sömürdüklerini anlatmak sırası Beyaz'larındır.

Bu ülkenin esaret konusunda kaynamasının nedeni açıktır. Çünkü, aşağı muamele görmek, insanlık dışı davranışlara hedef olmak, esaretin pençesine düşmek için karaderili olmak yetiyor ülkede. Bize yapılan baskının, hor görülmenin istisnai bazı olaylar olduğunu söylemek düpedüz yalandır. Gerçekte topluluk olarak eziliyor, horlanıyoruz biz... Aslında lapacı, sapık, tembel, hayvan olduğumuz yada kötü kokular çıkardığımız için falan değil, karaderili olduğumuz için eziliyoruz.

Bundan böyle ırk kaynaşması olacaksa eğer, bir iki yöne de işlemelidir. Kaynaşmaya inanıyorsanız, geliniz, ghetto'lara yerleşiniz; beyazların karaderililerin ghetto'larında yaşama haklarını savununuz! Karaderili beyaz mahallesinde yaşayamaz. Çünkü beyazlar bunu engeller. Eğer bir beyaz karaderilinin fukara kulübesinde yaşamak isterse, buna hakkı olmalıdır. Karaderililer buna karşı koymazlar. Fark budur. Karaderili çocukların yüzde 6'sına cömertçe verilen beyazların okullarında okuma hakkı lüksünü, geri kalan yüzde 94'ü sefil kulübelerde yaşarken, elbette ki kabul edemeyiz. Çünkü bizi asıl ilgilendiren, geri kalan yüzde 94'tür.

Mesele, bu ülkenin beyazlarının karaderilileri insan olarak görmeye nasıl ulaşabileceklerinin bilinmesidir.

«Ben karaderiliyim, öyleyse varım!» demek gerek...

Yoksa, **«Ben karaderiliyim, varlığımı belirlemek için üniversiteye girmem gerek»** değil...

Ben karaderiliyim, o halde varım

Karaderililerin dışında, güzelim mahallelerde yaşayan beyazlar... Bizlerin oralarda oturmamıza engelleyen sizlersiniz. Ghetto'larda kalmamızı isteyenler sizlersiniz. Sizin kurumlarınız...

Eğer Amerika, insan ilişkilerinin temel ilkelerinin geçerli olduğu ülkeler arasında sayılmak istiyorsa, değişmelidir.

Yeni bir toplum doğmalı, ırkçılık yokolmalı.

Derisi beyaz olmayanların sömürülmesi bu ülkede ve de bütün dünyada ortadan kalkmalıdır!

(Berkeley Üniversitesi'nde 10 bin öğrenciye yaptığı konuşmadan...)

Fidel Castro ile nasıl tanıştım?

Bundan önceki iki sayıda Che Guevara'nın çocukluk ve öğrencilik yıllarını arkadaşlarının anılarına dayanarak anlatmıştık... Che, Tıp Fakültesi'ni bitirdikten sonra doktorluk yapmak üzere Venezuella'ya giderken Ekvador'da Ricardo Rojo isimli bir devrimcinin tavsiyesiyle karar değiştirmiş, Guatemala'ya giderek oradaki devrimci harekete katılmıştır. Ancak Amerika'nın devrimci Arbenz Hükümeti'ni devirmesi üzerine Che Meksika'ya geçmek zorunda kalmış ve orada Küba çıkartmasına hazırlanan Fidel Castro ve arkadaşları ile tanışmıştır. Yazı serisinin bundan sonraki bölümlerinde Che Küba ihtilâlcileri arasına nasıl karıştığını ve ihtilâli anlatmaktadır. Hâtıratın bu sayıdaki bölümünde ayrıca, Che'nin Guatemala'lı bir ihtilâlci arkadaşı hakkındaki anıları da yer almaktadır. Bu, Bolivya'da ihtilâl uğruna can veren Che'nin yine ihtilâl uğrunda can veren bir başka ihtilâlcinin ölümü karşısındaki duyumlarının ve düşüncelerinin ifadesidir.

Küba halkına karşı girişilen askeri saldırının tarihi, 10 Mart 1952 günü Fulgencio Batista tarafından yönetilen kansız hükümet darbesiyle başlamaz. Bu saldırının başlangıcını bulabilmek için, kişinin Küba tarihinin derinliklerine inmesi gerekir. 1933 yılında ABD Büyükelçisi Summer Welles'in yapmış olduğu siyasî müdahale bile, bu saldırının başlangıcı olarak düşünülemez. Hattâ, 1901 yılındaki Platt Kararnamesi'nin bile çok gerilerine gitmek gerekir. Bu saldırının kökü, 18 inci yüzyılın başlangıcında ülkesinin Küba'ya karşı olan siyasetini açıklayan Quincy Adams'a kadar uzanmaktadır. Quincy Adams, ABD'nin Küba'ya karşı güttüğü politikayı şu şekilde açıklıyordu:

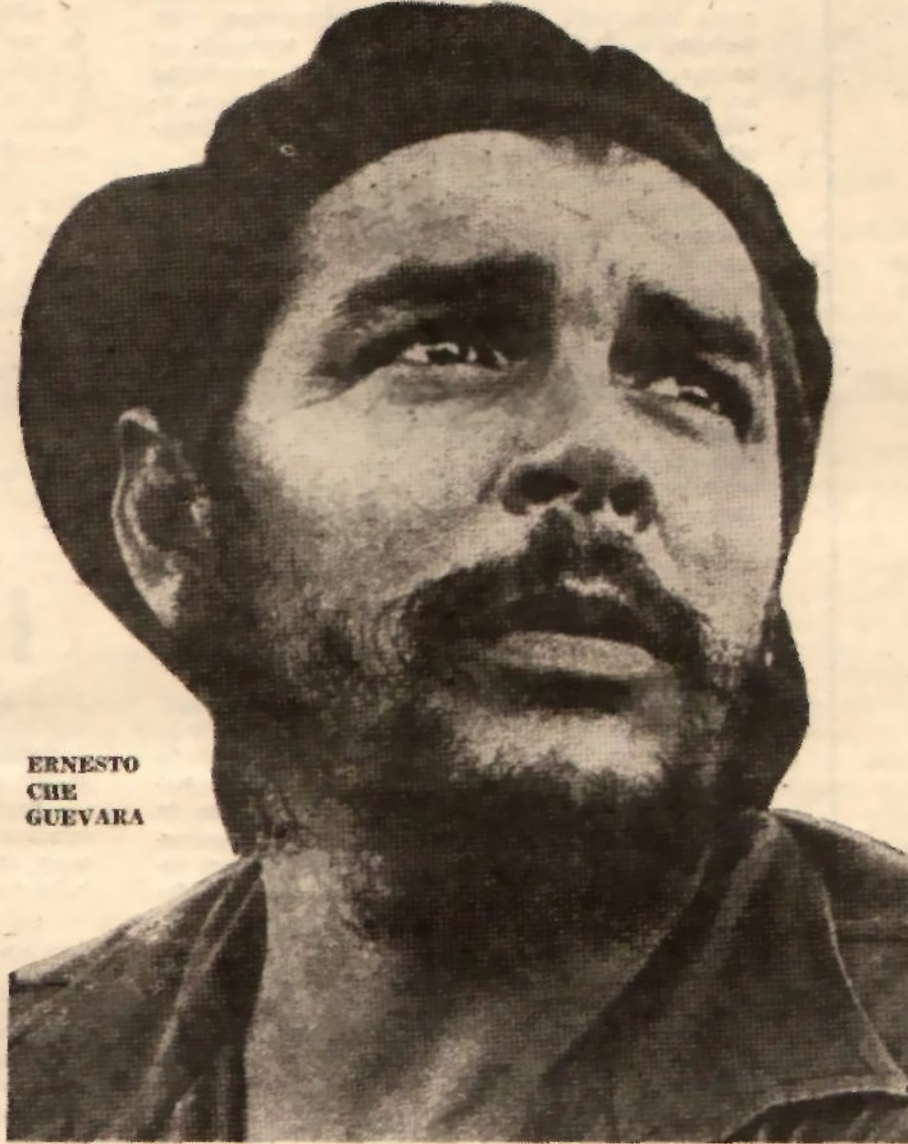
«Küba, İspanya ağacından düşmekte olan bir elmaya benzemektedir. Bu elma gelecekte mutlak surette Sam Amca'nın avuçları içerisine düşmelidir.»

Bütün bu olaylar dizisi yalnızca Küba'yı değil, aslında bütün bir Amerika kıtasını kendisine hedef edinmiş bir saldırı zincirinin halkalarını teşkil etmektedir.

Çağımızda bir çok demokratik hükümetlerin askerî darbelerle yıkılışı sonradan halk yığınlarının karşı konulmaz gayretleri karşısında yeni halk hükümetlerinin iş başına geçmesi bu emperyalist akımın alçaklık ve düşkünlüklerinden başka bir şey değildir. Tarih, bütün Lâtin Amerika ülkelerinin ortak bir özelliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Bütün diktatör hükümetler küçük bir azınlığı temsil etmekte ve iktidarı daima askerî bir darbe ile ele geçirmektedirler. Geniş halk yığınlarının desteğini kazanmış olan demokratik halk hükümetleri ise bir çok güçlükler içerisinde gelişebilmekte ve yaşayabilmek için çok kereler daha iktidara geçmeden sayısız suçlamalarla karşı karşıya bırakarak tâvizler vermeye zorlanmaktadır.

Bu satırların yazarı şu anda Amerika kıtasını yerinden oynatan sosyal olayların yarattığı dalgalanmalarla oradan oraya taşınmak zorunda kalmış ve bu arada da Fidel Castro adlı bir başka Lâtin Amerikalı sürgünle tanışmak fırsatını elde etmişti.

ERNESTO CHE GUEVARA

Fidel'le tanışıyorum

Fidel ile soğuk Meksika gecelerinin birinde tanışmıştım. Hatırladığıma göre, aramızdaki ilk görüşme uluslararası politika üzerine olmuştu. Karşılaşmamızın üzerinden bir kaç saat geçtikten sonra, kendisinin gelecekteki ihtilâlcilerinden biri oluvermiştim. Şu anda Küba Hükümetinin başında bulunan Fidel ile Meksika'da nasıl ve niçin karşılaştığımı açıklamak isterim.

Karşılaşmamız 1954 yılında Amerika kıtasındaki demokratik hükümetlerin çöküntüye uğradığı döneme rastlar. Aynı günlerde Guatemala'da Jacobo Arbenz'in başında bulunduğu kıtanın son devrimci hükümeti de ABD'nin perde arkası oyunlarıyla başarısızlığa sürüklenmekte idi. Bu oyunu oynayanların başındaki kişi ise, ABD'nin Dışişleri Bakanı John Foster Dulles'in bizzat kendisi idi. Şu garip rastlantıya bakın ki, Dulles aynı zamanda Guatemala'daki en güçlü emperyalist ticarî kuruluşlardan biri olan United Fruit adlı şirketin ortakları arasında bulunuyor, üstelik hukukî danışmanlığını da yapıyordu.

Aynen bugün olduğu gibi, o zaman da **Albay Arbenz Hükümeti'nin** hayranları arasında bulunuyordum. İşte bu yüzden, o ülkedeki Komünist Partisi içerisinde çalışmayı görev saymıştım. Gerçi Arbenz Hükümeti içerisinde hiçbir resmî görev almadım, ama ABD ülkenin iç işlerine karışınca, United Fruit Şirketi'nin zorbaların» karşı koymak üzere gençlik arasında bir grup örgütlemek için harekete geçtim. Saldırgana karşı koymak gerekiyordu, fakat nedense hiç kimse bunu yapmak istemiyordu.

F.B.I. ajanları United Fruit Şirketi için tehlikeli olabilecek kişileri tutuklamaya yada ortadan kaldırmaya başlayınca Guatemala'dan Meksika'ya kaçmıştım. Meksika'da 26 Temmuz Harekâtı'nda bulunan Küba'hlarla karşılaşmış ve bu arada Gutemala'da iken tanıştığım Fidel'in küçük kardeşi Raul ile arkadaş olmuştum, Raul beni, Küba'yı istilâ plânını hazırlamakta olanların lideriyle tanıştırmıştı. Bütün bir gece Fidel ile konuşmuş ve yukarıda da belirttiğim gibi, o gecenin sabahında kendisinin gelecekteki istilâ harekâtının doktoru olup çıkmıştım... Aslında, bütün bir Lâtin Amerika boyunca elde etmiş olduğum tecrübelerden ve Guatemala'daki hükümet darbesinden sonra zalim ve gaddar bir diktatöre karşı girişilecek herhangi bir ihtilâl hareketine katılmak için can atıyordum. Fidel'in bende bıraktığı izlenim, kendisinin ola-

ğanüstü bir kişi olduğu idi. Kısacası, Fidel Castro adamlarını son darbeye hazırlayabilmek için tarafsız bir ülke aramak üzere Meksika'ya geldiğinde, ben de hiçbir başarı sağlayamadan Guatemala'yı terketmiş, fakat aynı ortak acılarla Guatemala halkına bağlanmış olarak felâkete uğramış bu ülkeyi yeniden kuracak bir yolu aramakta idim...

Guatemala'ya ait anılarımı yazdığım şu anda, Küba İhtilâlı ile ilgili konuya dönmeden önce, üzerimde derin bir izlenim bırakmış olan bir başka **Lâtin Amerika**'dan bahsetmek isterim.

Bir kaç gün önce Guatemala'dan alınan bir haberde, bir çok vatanseverin öldürüldüğü bildirilmişti. Bunlar arasında **Julio Roberto Caceres Valle**'nin adı da vardı.

İhtilâlci El Patojo

Bizler birer ihtilâlci olarak, bütün bir kıtayı boydan boya sarsan sınıf kavgası içerisinde, ölümün sık sık karşılaşılabilecek bir şey olduğunu öğrendik. Nedense, ümit dolu hayallerle geçen anlarda olduğu gibi, güç zamanlarda da bizlere yodaşlık eden bir dostun ölümü daima acı oluyor. Julio Roberto çok değerli bir arkadaştı. Bedenen ufak tefek ve oldukça zayıftı. Bu yüzden aramızda kendisine Guatemala argosu ile **«ufaklık»** yada **«çocuk»** anlamına gelen **«EL PATOJO»** adını takmıştık.

El Patajo ile ilk olarak bir trende karşılaşmıştım. Arbenz Hükümeti'nin devrilmesinden sonra Guatemala'dan kaçıyorduk. Hedefimiz Tapachula, oradan da Mexico şehri idi. Benden çok daha genç olmasına rağmen kısa bir süre sonra yakın birer arkadaş oluvermiştik. Aynı güçlüklerle karşılaşarak Chiapas'dan Mexico şehrine birlikte yolculuk yaptık. Parasız ve yıpranmış bir halde idik. Bizlere karşı düşmanca olmasa bile oldukça değişik bir ortam içerisinde yaşamak zorunda bulunuyorduk.

El Patojo meteliksizdi. Benimse bir kaç peso'm vardı. Derhal bir fotoğraf makinesi alarak parklarda şipşakçılık yapmağa başladık. Filimlerimizi stüdyosunda banyo edip basan Meksika'lı bir ortağımız vardı. Çek-

Guevara'nın hayatı ve hatıraları

–3–

Derleyen: MEKİN GÖNENÇ

Küba harekâtına başladıkları sırada Fidel Castro ve Che Guevara, devrime katılan köylülerle birlikte... Castro'nun solunda eli ağzında görülen devrimci Che Guevara'dır...

tiğimiz **o** kötü fotoğrafları sahiplerine götürmek üzere çok kereler bir ucundan öbür ucuna yürümek zorunda kaldığımız Mexico şehrini bu sayede tanımıştık. Çektiğimiz fotoğrafları müşterilerimize beğendirebilmek için, **«resimdeki küçüğün ne kadar şirin çıktığı», «bir Meksika pezosu karşılığında böyle bir sanat eserine sahip olmanın kaçırılmaz bir fırsat olacağı»** üzerine dil dökerek tezgâhtarlık yapıyorduk. Bu işi bir kaç ay sürdürdükten sonra midemiz bir parça yemek görmeğe başlamıştı. İhtilâl bizleri ayırıncaya kadar geçen süre içinde işlerimiz yavaş yavaş daha da iyiye doğru gidiyordu.

El Patojc bir yandan Meksika Üniversitesi'nde fizik öğrenimi, bir yandan da gazetecilik yaparak hayatını sürdürmeğe devam etti. Kimseden bir şey istemiyordu. İçine dönük, son derece zeki, kültürlü ve oldukça duygulu bir kimseydi. Bu yüzden de kendisini halkının hizmetine adamıştı. Guatemala İşçi Partisi üyelerinden olduğu için disiplinin ne olduğunu öğrenmiş ve ihtilâlci çevreler için güven ve umut verici bir kişi haline gelmişti. Daha önceki alınganlığından ve gururlu halinden hemen hemen hiç eser kalmamıştı. Aynen bir çiftçinin bir bitki üzerindeki yaban otlarını ayıklayıp onu en mükemmel hale getirmesi gibi, ihtilâl de kişileri geliştiriyor, onları zararlı unsurlarıdan temizliyor...

Gerilla kuralları

Meksika'da iken El Patojo ile birlikte bir ihtilâlin doğumuna tanık olmuştuk. Küba ihtilâlinde gönüllü olarak görev almak istediyse de, bu mümkün olamadı. Çünkü Fidel, benden başka hiçbir yabancı uyruklunun ihtilâle katılmasını kabul etmemiştir.

İhtilâlden kısa bir süre sonra El Patojo bir kaç parça eşyasını satıp Küba'ya gelmiş ve beni bulmuştu. Devrim Kübası'nda bir çok görevlerde bulundu. Sanayi Bakanlığı'nda Personel Müdürlüğü yaptı. Küba'da da El Patojo ile aynı evi paylaşmıştık. Fakat nedense işinden memnun değildi. Huzursuzdu. Bazı olaylar üzerine El Patojo'nun hangi amaç peşinde koştuğu hususunda şüpheye kapılmıştım. Nihayet bir gün onu, Guatemala'nın bölgesel dillerinden biri üzerinde hummalı şekilde çalışırken gördüm. Günün birinde bana gelerek üzerine düşen görevi yerine getirme zamanının geldiği ve bu yüzden Küba'dan ayrılacağını söyledi. O bambaşka bir şey arıyordu: **Kendi ülkesinin özgürlüğe kavuşmasını...**

El Patojo'nun askeri bilgisi ve tecrübesi yoktu. Aynen bizler gibi o da gerilla savaşını örnek alarak ülkesine dönüp silahla çarpışmanın üzerine düşen kaçınılmaz bir görev olduğuna inanıyordu. Kendisiyle uzun boylu konuştuk. Bu konudaki tavsiyelerimi özellikle üç nokta üzerinde sınırlamıştım: **Devamlı hareket halinde olmak, yani, asla aynı yerde kalmamak, bir yerde iki geceden fazla bulunmamak, bir yerden diğerine hareket etmeyi asla durdurmamak... Devamlı şüphecilik, yani, başlangıçta kendi gölgene bile inanmamak, dost görünen köylü, haberci, yol gösterici ve temas kurucu gibi kimselere asla güvenmemek, bir bölge tüm olarak temizlenmedikçe hiçbir şeye ve hiçbir kimseye inanmamak... Devamlı uyanıklık, yani, devamlı nöbetçi ve gözcü bulundurmak, en önemlisi asla bir çatı altında ve kuşatılması mümkün herhangi bir konut içerisinde uyumamak...**

Bütün bunlar, arkadaşıma verebileceğim tek şey olan, gerillacılık tecrübelerimizden elde etmiş olduğumuz sentezlerdi. Ona bu işe girişmemesini söyleyebilir miydim? Böyle bir şey yapmaya hakkım var mıydı? Bizler imkânsız görüldüğü bir zamanda bir şeyler başarmağa uğraşmıştık. El Patojo ise, o anda bunun imkân dahilinde olduğuna inanmış bulunuyordu.

El Patojo Küba'dan ayrıldı ve kısa bir süre sonra da öldüğünü haber aldık. Bu gibi hallerde kişi, daima bir yanlışlık olabileceği yada isimlerin karıştırılabileceği umuduna kapılıyor. Biz de bu umutla bekledik. Ne yazık ki haber doğru idi, annesi cesedi tanımıştı. Kendisiyle birlikte başkaları da öldürülmüştü. Kimlikleri bizce bilinmeyen bu gençler, El Patojo kadar zeki ve canlarını vermeyi bile göze almış bir gruptu...

Bozgunun buruk ve acı tadını bir kere daha hissetmiştik. Ne var ki, ortada cevabı verilmemiş bir soru bulunmaktadır. Niçin başkalarının tecrübelerinden gereken ders alınmamış ve niçin yukarıdaki basit kurallara uyulmamıştı? El Patojo'nun ne şekilde öldürüldüğünü öğrenebilmek için gereken bütün gayretler sarfedildi. Bugün bile bu konu ile ilgili her husus hâlâ tam olarak bilinmemektedir. Ancak anlaşıldı ki, savaş için hatalı bir bölge seçilmişti, askerlerin sıhhi durumları kötü idi ve üstelik kendilerine gereğinden fazla güvenilmiş ve en önemlisi yeteri kadar uyanık davranılmamıştı. Hükümet Kuvvetleri adeta bir sürpriz yaparcasına üzerlerne gelmiş ve bir kaçını öldürmüştü. Gerillacılar dağılmışsa da, askerler kendilerini tekrar kıstırmışlardı. Bazıları da El Patojo gibi savaşırken öldürülmüşlerdi

Gerilla Kuvvetleri bir kere dagılmaya görsün, arkasından bir insan avı başlar. **Aynen Alegra del Pio'da** bizim başımızdan geçtiği gibi...

Genç kişilerin kanı bir kere daha özgürlük uğruna girişilen bir savaşta Amerikan topralarına dökülüyordu. Bir başka savaş daha kaybedilmişti. Biran canlarını veren silâh arkadaşlarımız için gözyaşlarımızı akıtmak üzere işimize ara verelim ama, bir yandan da palalarımızı bilemeye devam edelim. Sevgili ölülerimizin talihsiz olduğu kadar değerli tecrübelerinden kendimize kesin bir ders ya da sonuç çıkaralım. Bugüne dek yapılan hataları bir daha tekrarlamamak ve yeni yeni savaşlar kazanıp kişilere özgürlük sağlamak suretiyle bu uğurda can verenlerin intikamını almak!

İhtilâlcinin şiiri

Küba'dan ayrılırken El Patojo hiçbir istekte bulunmamıştı. Önemli bir eşyası da yoktu. Ne var ki, Meksika'daki bazı arkadaşlar bana kendisinin bir not defterine yazmış olduğu bazı şiirleri getirdiler. Bunlar, bir ihtilâlcinin kaleme aldığı son mısralar idi. Bu şiirler, aynı zamanda ihtilâle, anavatana ve bir kadına karşı duyulan derin bir aşkın şarkısı idi. Bu şiirlerin son satırları El Patojo'nun Küba'da iken karşılaştığı ve kendisine âşık olduğu bir kadına sesleniyordu:

Al onu, kalbimi,
Sımsıkı tut avuçlarında
ve gün doğarken
Açıver avucunu
Bırak, günışığı ısıtsın onu...

El Patojo'nun kalbi şu anda bizlerle beraber. Bütün Amerika'yı ve Guatemala'yı aydınlığa kavuşturacak yeni bir günün şafağında güneşin kendisini ısıtması için sevgilisinin ve tüm bir halkın avuçlarında beklemekte... Bugün El Patojo'nun sayısız arkadaş bıraktığı Sanayi Bakanlığı'nda **«Julio Roberto Caceres Valle»** adlı küçük bir İstatistik Okulu bulunmaktadır. İleride Guatemala özgürlüğüne kavuştuğunda, O'nun sevgili adı bir okulun, bir fabrikanın, bir hastanenin ya da yepyeni bir toplum kurmak üzere halkın savaştığı herhangi bir yerin üzerine mutlaka asılmalıdır

Che Guevara, kendisini ihtilalin lideri Fidel Castro ile tanıştıran Raul Castro ile birlikte

GELECEK HAFTA

GRANMA SEFERİ

TONGUÇ

Köy Enstitülerini niçin yıkmışlardı?

Tevfik İleri

Yusuf Ziya BAHADINLI

Öğretmenin öfkesi yalnız İlhami Ertem'e, Orhan Dengiz'e mi? İbrahim Öktem'e, Tahsin Banguoğlu'ya, Reşat Şemsettin Sirere, Tevfik İleri ve ötekilere değil mi? Elbette onlara da. Onlar ki, sonrakilerden farklı bir düşüncenin, farklı bir sınıfın temsilcisi ve görevlisi değildirler. Onlar da sonrakiler gibi bir düzenin, kapitalist bir düzenin savunucusudurlar. Hepsinin de düşünce yapılarını, eylemlerini ayrı ayrı incelediğimizde sonucun değişmediğini görürüz...

1940 yıllarında ilköğretim seferberliği ilân edilmişti. Köylü de okumalıydı. **«İlköğretim dâvası insan olmak dâvasıdır»** diyordu milli şef. Halkı okutmak, halkı uyarmak görevi yine öğretmene düşüyordu. Bir devir açmak isteniyordu. Köylere gidilmeliydi, köylerde okullar açılmalıydı, helâlar yapılmalıydı, köy evlerinin duvarları beyaz boyalarla boyanmalıydı. Bunu öğretmen yapacaktı.

1944 yıllarında Köy Enstitüleri ilk mezunlarını vermiş ve yüksek Köy Enstitüsü açılmıştı.

Ne var ki, Köy Enstitüleri mevcut düzenle çelişen kurumlardı. Kapitalist bir düzende eğitim, alabildiğine gelişir, halkı içine alır, işçisi, köylüsü eğitimin bütün ürünlerinden yararlanırsa, hâkim çevreler bundan zarar görürdü. Onun için hâkim çevreler, eğitimin halka yönelmesini istemezdi. Ama bir yandan da hâkim çevrelerin yaşaması, güçlenmesi yine eğitimle mümkündü. O halde önemli olan şey, **«doz»** meselesiydi, dozu iyi ayarlamak gerekliydi.

Köyü, köylüyü, ancak içinden çıkıp, yine köye dönen halk çocukları, yoksul köylü çocukları ile halktan yana olan namuslu aydınlar günışığına çıkarabilir, aydınlatabilirdi. Halkın içinden çıkıp, yine halka dönmek şarttı. **Okuyan halk çocuğu, sınıf değiştirmemeliydi.** Sınıfına dönmeli, sınıfının adamı olmalıydı. **Yeni tip köy öğretmeni sınıfsal bir karakter taşıyordu.**

Köy enstitüleri, mevcut düzenle hâkim sınıfların çıkarıyla çelişen kurumlardı. Ve hâkim sınıflar, çelişinin tez farkına vardılar. Bu yüzdendir ki, köy enstitülerinin kurucuları, aynı zamanda köy enstitülerinin yıkıcıları oldu.

İşe, önce Hasan Âli Yücel'i **Millî Eğitim Bakanlığından uzaklaştırmakla başladılar. Yerine** hâkim sınıfların bilinçli temsilcisi, **faşist eğilimli Reşat Şemsettin Sirer getirildi!**

Sirer'in ilk işi, **«bir fikri olan ve bunu söz ve yazı ile kamuoyuna duyurmak isteyen öğretmenin en yakın âmirinden izin alması gereğini»** buyurmak oldu. Söz ve yazı özgürlüğü kalkıyor, terör başlıyordu. Bakanlıkta ve köy enstitülerinde **görevli üç** yüz civarında müdür ve öğretmen başka göreve sürülmeğe başlandı. İlköğretim Genel Müdürü **İsmail Hakkı Tonguç** görevinden uzaklaştırıldı. Bakanlık şube müdürü Hürrem Arman, Şerif Tekben, Süleyman Edip Balkır, Şinasi Tamer, Safa Güner ve diğerleri Anadolu'nun çeşitli yerlerine nakledildiler.

Köy enstitüleri, Sirer'in **«özel görevliler»** i ile dolduruldu. Bunlar ırkçı - turancı müdür ve öğretmenlerdi. Hazırlayacakları raporlar üzerine tasfiye ve ıslâhat (!) yapılacaktı. Kısa zamanda eski öğretmen ve idarecilerin birer **«hain»** oldukları - **dört bir yana** yayıldı. Binlerce **ciltlik kitaplar** meydanlarda **yakıldı.**

Bir emirle Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü, bir iki saat içinde darmadağın edildi. Öğrenciler cemselerle çeşitli yatılı yüksek okullara gönderildi. Okul müdürlerinin **«dikkatli olmaları»** konusunda dikkatleri çekildi.

Yüksek köy enstitüsünden mezun olmuş yirmi iki genç öğretmen, yedeksubay okuluna çağrıldı ve devre sonunda yirmi ikisi de çavuş olarak kıtalara gönderildi. Türk edebiyatının iki önemli kişisi **Talip Apaydın ile Mehmet Başaran da bunlar arasındaydı.** Babaları, dedeleri gibi onlar da er olarak askerliklerini tamamladılar.

Köy enstitüsü adı, ağza alınmaz oldu. Köy enstitüsü çıkışlı öğretmen, **köy enstitüsüyle olan ilgisini saklar oldu. Köy enstitülü** öğretmen ve öğrencilerin babaları oğullarından dolayı utanır oldular. **Köylü babalar, enstitülü oğullarına «hain» gözüyle bakar** oldular. Her gün gazetelerde, köy enstitülerinde Türk bayrağının yırtılmasından, helâlara orak-çekiç resimleri yapılmasından söz edilir oldu. Tevkifler, Bakanlık emrine alınmalar günlük işlerden oldu.

1946 iktidarının, biçimsel demokrasiye geçtikten sonra, hâkim sınıflara yaranmak için yapamıyacağı şey yoktu. *Bu uğurda köy* enstitülerinin, bir kaç yüz öğretmenin, Türk köylüsünün, devrimlerin sözü mü olurdu!

Yine aynı yıllarda Türk köylüsünün sefaletini «Bizim Köy» ile dile getiren öğretmen Mahmut Makal'ın başına gelmeyen kalmadı. Bu tarihten sonra her iktidarın Bakanı Makal'ın hâtırını sorar oldu.

Reşat Şemsettin Sirer'den sonra Bakan olan Tahsin Banguoğlu da aynı sınıfın adamıydı, bir başka davranış gösteremeyeceği doğaldı. **İsmail Hakkı Tonguç'u** Talim Terbiye **üyeliğinden, orta** okul resim öğretmenliğine, Hürrem Arman'ı, ortaokul müdürlüğünden öğretmenliğe **indirdi.** Hamdi Konur, bu dönemde iktidarın hışmına uğramış, ondan sonra da rahat bir soluk alamayan öğretmenler arasına katılmıştı. **Ankara ve İstanbuldan yüz elli iki öğretmen Anadoluya dağıtıldı. İlâhiyat Fakültesini açan Banguoğlu, komünist yetiştiriyor, gerekçesiyle, Yüksek** Öğretmen Okulu'nu kapatmıştı.

1950'de iktidar el değiştirdi. **CHP yerine DP geçti. Temelde** bir değişiklik olamazdı. **Yine** hâkim sınıflar, iktidardaydı. **Bir Tevfik İleri, bir** Rıfkı **Salim Burçak, bir Celâl Yardımcı, bir Âtıf** Benderlioğlu'nun, bir Reşat Şemsettin Sirer'den, bir Tahsin Banguoğlu'ndan, bir İbrahim Öktem'den farkı olamazdı.

1950 - 1960 döneminin, öğretmen için, Türk Millî eğitimi için, eğitim tarihimizde kara bir leke olarak yer alacağı muhakkaktır.

Öğretmen halk çocuğuydu, öğretmen emekçiydi, bu yüzden de devrimciydi ve onun içindir ki, hâkim sınıflara ve onun iktidarlarına karşı olması olağandı. Öğretmen kıyımının nedeninde dün de, bugün de bu gerçek yatmaktaydı. **Hâkim sınıflar ve iktidarları, kendine karşı olana** elbette **karşı olacaktı ve kendine bendedenedek uğraşacaktı.**

Reşat Şemsettin Sirer

Bir çok bendelerin çıkacağı da olağandı. Kimine mevki, kimine para, kimine de başka çıkarlar sağlayacak ve böylece zayıf karakterli, kişiliksiz bendelerin sayısı artacaktı. Bunlardan birisinin öyküsünü kısaca buraya geçirmekte yarar görüyorum:

Tevfik İleri, bu kişiye görev verir. Pazarören Köy Enstitüsüne müdür olur bu kişi. Görünürdeki görevi müdürlükse de, asıl işi, köy enstitüleri aleyhine malzeme toplamaktır. Yeni müdür acele etmekte, büyüklerine karşı mahcup çıkmamak için her fırsatı değerlendirmek istemektedir. Bu fırsat hemen de çıkar. Bir gün iki küçük öğrenci kavga etmiştir. Köylerinden yeni gelmişlerdir. Biri güçsüzdür, kavgada dövülür. Dövülen çocuk, çok kinlenmiştir, dövenden öçalmak istemektedir. O günlerde, gazetelerde sık sık adı geçen bir işaretten yararlanmak ister. Helânın kapısına orak - çekiç resmi yapar, altına da kendini döven arkadaşının adını yazar. Durumu *öğrenen müdür, isterik bir zevk*le olayı derhal dört bir yana telle duyurur. Polisler, jandarmalar, savcılar, müfettişler okulu sarar. Müdür, resmi yapan öğrenciyi buldurur ve **«bu gibi bilgi ve davranışları, okuldaki müdürün sevmediği, köylüden, yoksulluktan söz eden ve çok çalışkan müzik öğretmeninin öğrettiğini»** söylemesini emreder. Çocuk emri yerine getirir. Öğretmen apar - topar büyük hakaretlerle hapse sokulur. Altı ay sorgusuz, sualsiz zindanda tutulur. Çoluğu - çocuğu perişan edilir. Ve sonunda her şey anlaşılırsa da yine de polisin defterine bir kişinin daha adı komünist mimlisi olarak geçer. Bu öğretmen Veysel Arseven'dir.

Öğretmen Halil Aytekin'in başından geçenler de, her dönemde hâkim sınıfların ve sözcülerinin düşüncelerini, kuşkularını, korkularını ve seviyelerini anlaşılması bakımından önemlidir. Halil Aytekin, bir köy öğretmenidir: gören, düşünen, yazan, mücadeleci, halk çocuğu, halktan yana bir öğretmen. Öğretmenlik yaptığı köyde, karakolun önünden geçerken, korkunç bir çığlık duyar. **«Ne oluyor acaba?»** diyerek karakol binasına girer. Bir köylünün jandarmalar tarafından yere yatırılarak dövüldüğünü gö

Hasan Ali Yücel

rür, tanıdığı jandarmalara, bu hareketin doğru olmadığını söyler. Jandarmalar, Aytekini de yere yatırırlar. Bağırtıyı duyan köylüler yardıma koşar. Her tarafa telgraflar yağdırılır: **«Öğretmen köylülerle karakolu bastı, isyan var!»** Artık Aytekin'in başından geçenleri anlatmağa gerek yok. Böylece bir **«komünist»** daha doğar ve Aytekin, emekliye ayrılanadek Bakanlık emrine almalar, sürgünler, hapisler yılda bir iki kez tekrarlanır. Aytekin'in serüveni CHP döneminde başlar, DP devrinde devam eder.

Demokrat Parti iktidarının ilk Bakanlarından Tevfik İleri'nin ilk icraatı (!) İsmail Hakkı Tonguç'u Bakanlık emrine almak olur. Tonguç'a yapılan davranış, her şeyi anlatır. Çünkü Tonguç:

«Bütün varlıkları ve hayat imkânlarını saklayan köye, halka dönmek, bu tükenmez kaynaktan kuvvet, ilham ve fikir almak, temele dayanmak ve bu mukaddes varlığı teşkilâtlandırarak ona devletin bünyesinde hakiki yerini vermek» amacındadır.

Tevfik İleri, Tonguç'la birlikte Fikret Madaralı, Halil Aytekin, Zeynel İlhan, Mehmet Özdemir, Osman Yalçın ve *İzzet Palamir'i* de Bakanlık emrine aldı. Bunlardan Mehmet Özdemir'in politik suçu pek önemliydi (!). 1950 seçimlerinde, müdürü olduğu okula seçim sandığı koydurmamıştı. Öbürleri ise köy enstitülerinde görev almış ya da halktan yana öğretmenlerdi.

On yıllık DP dönemi bu minval üzere devam etti gitti ve bu süre içinde nice değerlere kıyıldı.

27 Mayıs hareketi, aydınlara ve halka yeni umut kapıları açtı: kula kulluk yetecekti artık. Kişi düşündüğünü, duyduğunu, inançlarını rahat yazacaktı, rahat söyliyecekti. Demokrasi, gerçek anlamıyla kurulacaktı. Emek gerçek yerini alacaktı. Hırsızlığa, namussuzluğa, zorbalığa paydos tu artık. Halk bunu istiyordu, aydınlar bunu umut ediyordu.

Öğretmen, 27 Mayıs'ı bir kurtuluş hareketi saymıştı. Halkın da öyle bilmesi gerekliydi. Öğretmen bir daha kollarını sıvadı. Köy köy, oba oba, kahve kahve dolaştı...

Atatürk'ü, cumhuriyeti, devrimleri o belletmişti. Şimdi de 27 Mayıs'ı, anayasayı o söylüyordu; *27 Mayıs'ı ona borçluyduk* bir yerde, anayasayı da...

Anayasaya «evet», öğretmenle sağlandı. Öğretmenin görevi yine bitmişti, yine lâyık (!) olduğu yere çekilmeliydi!...

1965 seçimiyle yeni bir dönem açıldı. Yeni dönemin okları önce öğretmene doğru uçuşmağa başladı.

Adalet Partisi iktidara geçtikten sonra, iki yıl içinde, bin civarında öğretmen il içinde, ilden ile nakledilmiş, sürülmüş, Bakanlık emrine alınmış, görevine son verilmiştir. Ayrıca 2500'e yakın öğretmen de öğretmenlikten ayrılma zorunda bırakılmıştır.

Talip Apaydın, Mahmut Makal, Tevfik Yılmaz, Osman Karaca, Ali Dündar (Adana), Arif Şahin, İlhan Alkan, Feyzullah Ertuğrul, Fevzi Çimen, A. Kadir Bulut, D. Ali Uysal, Mehmet Yiğit, Çelebi Çınar, Hasan Kıyafet, Avni Aytan, A. Nuri Macit, Hayrettin Karademir, Mehmet Öztekin, Fakir Baykurt cezalanan öğretmenlerin adı duyulmuş olanlarıdır.

Kıyıma uğrayan öğretmenlerin yüzde doksanının gerekçesinde politika yaptığı yazılıdır. Bu bir subjektif ölçüdür. Eğer objektif olsaydı, milliyetçi öğretmen derneklerinin kapatılması ve üyesi bulunan öğretmenlerin tümünün de en azından Bakanlık emrine alınması gerekirdi. Bunların hepsi, açıkça ve her yerde AP'nin propagandasını ve militanlığını yapmaktadır.

SONUÇ:

Yukardan beri anlatmağa çalıştığımız durum göstermektedir ki, devrimci öğretmenle kapitalist düzenin savunucusu iktidarlar, kurtla kuzu masalındaki görüntü içindedirler. Öğretmen, suyun ister üst başında bulunsun, ister alt ucunda, ister suyu bulandırsın, ister bulandırmasın, kurdun kuzuyu yemesi doğallığı içinde hâkim sınıf iktidarları, kendi yanında olmayanları yok edecektir, ona kıyacaktır.

Sorunu bu mantık açısından gördükten sonra, bazı öğretmen kuruluşlarının, bütün partileri yarının birer işvereni (patronu) saymasında; sendikayı partilerüstü (!) görmek ve göstermek istemesinde, hem korkunç bir bilimsel yanlışlık, hem de gereksiz bir zorlama vardır. Gerçek anlamda sendika bir sınıf mücadelesi aracıdır. Bunun dışında eylem gösteren kuruluşlar sendika değildir ve olamaz. Olsa olsa ya birer dernektir, ya da **«sarı sendika»** lardır.

«Partilerüstü» sözü ise bir faşist yutturmacasıdır. Bunun en tehlikeli yanı, devrimci kişi ve kuruluşlarda bir takım kompleksler yaratmasıdır. Bir parti, **«milli bağımsız»** tan yana mı? **«Partilerüstü kalmak»** için milli bağımsızktan yana görünmeyeceksiniz ya da karşı çıkacaksınız. Bir parti **«emek»** ten yana mı? Siz, **«emek»** sözünü etmeyeceksiniz, daima **«sermaye»** yi baştacı edeceksiniz. Ama sendika **«emek»**, sendikalı **«emekçi»** demektir, bunlara kulak asmayacaksınız!...

Memur politikayla uğraşmayacak, işçi, öğrenci, asker, polis, öğretmen de uğraşmayacak, yani iktidar politikasının dışında bir politikayla. Peki kim uğraşacak, kim iktidara gelecek? Ülkenin tüm üçkâğıtçıları ne iş yapacak, işleri nedir politikadan başka!

Politikanın bir **«yaşantı»** olduğunu bilmezlikten gelir hâkim çevreler...

TÖS Başkanı Baykurt, Ataöve cevap veriyor

Bir süre önce «özürsüz olarak üstüste üç toplantıya katılmadığı» gerekçesiyle TÖS Yürütme Kurulu Üyeliği'nden düşürülen Türkkaya Ataöv'ün bu konudaki açıklamasını geçen sayımızda yayınlamıştık. TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt'un Ataöv'e verdiği cevabı da aşağıda yayınlıyoruz:

TÖS Tüzüğünün; **«Özürsüz olarak üst üste üç toplantıya, yılda toplam 10 toplantıya katılmayanlar üyelikten çekilmiş sayılırlar»** diyen 33. Maddesi gereğince üyeliği düşen ve yerine yedekten yeni üye alınan Türkkaya Ataöv, bu durumu, gazetelere verdiği demeçle kamu oyuna, TÖS Şubelerine dağıttığı mektupla *üyelerimize tek yanlı olarak* ve işine gelmeyen gerçekleri gizleyerek yansıtmıştır. İşin içyüzünü bilmeyenleri yanıltacak nitelikte olan bu yayınları, aşağıdaki açıklamalarla değerlendirmenizi ve ilgilenen arkadaşlara duyurmanızı rica ederim:

1. Türkkaya Ataöv, sadece üç toplantıya değil, Yürütme Kurulu üyesi bulunduğu altı ay içinde yapılan 48 toplantıdan 25 tanesine *gelmemiş bunlardan 16'sı Kurulca görüşülüp izne bağlanmış*, kalan 9 toplantı için Ataöv, Sekreterliğe ya da Başkanlığa bilgi vermemiştir. Yürütme Kurulu, üstüste gelmediği üç toplantı için Tüzüğün hükmünü uygulamıştır. Kurulun bu konuyla ilgili toplantısı 8 kişiyle yapılmış; 4 üye Ataöv'ün üyeliğinin düşmesi, 2 üye düşmemesi gerektiği yolunda, kalan 2 üye de çekimser olarak oy kullanmışlardır. *Durum, kendisinin söylediği gibi 9 üyeden dördünün oyundan doğmamıştır.*

2. Ataöv, durumunu üye A. Cenan'a bildirmemiş, onun bir sorusu üzerine üçüncü toplantıya da katılmayacağını söylemiştir. Kaldı ki, üyelerin başvurma mercileri, hiç bir zaman bir başka üye değil, Genel Başkanlık, yada Genel Sekreterliktir. Bir olanaksızlıktan söz edilemez, Ataöv, üç toplantı süresi Ankara'da bulunmuş, *hattâ Genel Başkanla telefonda* **«İlericilik - Gericilik»** tartışması yapmış, fakat özürünü sözlü olarak dahi bildirmek gereğini duymamıştır.

3. Geçen dönemde eski Genel Başkan olarak benim üç aylık devamsızlığım bu konuya örnek sayılamaz. İki ayı, iki ayrı defa hastanede yatmak ve ameliyat olmak özürüne, bir ayı da Yürütme Kurulundaki geçimsizliğe dayanan ve *hesaplaşması geçen olağanüstü Genel* Kurul toplantısında yapılıp kapanan o konu başka bir konudur. Üstelik, o zaman TÖS Tüzüğü bugünkü devam hükümlerini taşımıyordu.

4. Ataöv, özürlerini ancak üyeliğinin düşmesi söz konusu oluca, sonradan uyanarak ya da uyarılarak bildirmiş, ama Yürütme Kurulu bunları geçerli saymamıştır. Ataöv, üç toplantıdan birinde güya çalıştığı SBF'nin; birinde *bir başka sendikanın; birinde de bir partinin* bilim kurulu toplantısında bulunmuştur. Açıklaması doğru olsa bile, TÖS'ün toplantıları bunlardan önemsiz değildir. TÖS toplantılarına gelmesi, yada önceden gelemeyeceğini bildirmesi gerekirdi. Bildirmemiş, konuyu hafife almıştır.

5. TÖS yönetimine çok istekli olup da durumu sarsılanlar, derhal bir «İlericilik - Gericilik» **ve** «Temel felsefe ayrılığı» **ileri sürerler; bununla ilgili bir takım** «bilimsel gerçek» **leri sıralayarak, isteyip istemediğinize bakmadan size ders vermeğe kalkarlar. Bugüne dek bunun benzerlerini** çok gördük. **Herkese** «Komünist» **diyen bir başka Ataöv gibi, Türkkaya Ataöv de maalesef herkese «Gerici»** demek **huyuna sahiptir.** Altı ay, **şahsen kendisiyle bir hayli konuştum,** tartıştım, **mizacını ve kişiliğini** tanıdım. **Başka kişilerin ve kuruluşların etkisinde, hırçın ve geçimsiz bir kimsedir. Vesveselidir. Yürütme Kurulu üyelerinin çoğunu gericilikle, bilgisizlikle,** «ortanın solu bir politika izlemekle» **suçlayıp durmuştur. Kararlar kendi ağzından ifade edilen görüşlere uymadığı zaman kırılmış ve huzursuz olmuştur.** Sanırım **böyle bir ruh hali içinde yazdığı bir çekilme mektubunu ilerde ancak mecbur kalırsam ve üzülerek yayınlayacağım.**

6. TÖS'ün temel felsefesi; meslek, yurt ve dünya görüşü, Tüzüğünde ve yetkili kurullarca kabul edilmiş Çalışma Programında yazılıdır. Genel Kurul ve Yönetim Kurulu bunu ileri doğru değiştirmek yada geliştirmek için çaba harcayabilir. Ama Yürütme Kurulunun görevi bu değildir. Ataöv, altı ay, katıldığı hemen her toplantıda temel felsefe tartışması yapmış gündemdeki işlerin görüşülmeden kalmasına yol açmıştır. Bir sendika yürütücüsü, bilimsel de olsa, doğru da olsa, her gün felsefe tartışması yapamaz. Yürütücünün görevi, Tüzüğe ve Programa göre çalışmak ve biriken işleri yürütmektir, felsefe Tüzükte vardır.

7. Altı aylık arkadaşlığımızda görüp anladığıma göre Türkkaya Ataöv «ilerici» **bir kişidir, ama TÖS içinde her hangi bir arkadaşımızdan çok «ilerici» değildir. Devrimcidir, devrimcilikte de hiç kimse ondan geri kalmaz. Bilimcilikte de durum öyle... Bugün sadece ilerici, devrimci ve bilimci olmak yetmez. İlericiliğin, devrimciliğin, bilimciliğin gerektirdiği yönde iş yapmak, meslekdaşlarımızı örgütlemek, önümüzdeki mesleki ve sosyal mücadeleye hazır olmak gerekir. Değilse, devrimci, bilimci ve ilerici niteliklerimiz lâfta kalır. Bugün Türk toplumunun ve dünyanın temel çelişkilerini, üzerimizdeki emperyalist ve kapitalist etkileri, Türk halkının ve Türk öğrencilerinin temel isteklerini** «yarım - yurum» **da olsa biliyoruz. Milyonlarımızı tüketen üniversite ve yüksek bilim kurumları görevleri olan araştırmaları ve yayınları yaparlarsa, bu yöndeki bilgilerimiz artacak, Ataöv dahil hepimiz bir takım çocukluk hastalıklarını ve sekter davranışları bırakarak bütün çalışanları, köylüyü, işçiyi, memuru, zenaatçiyi örgütleyip, İkinci Kurtuluş Savaşımızı da yüz akıyla verebileceğiz.**

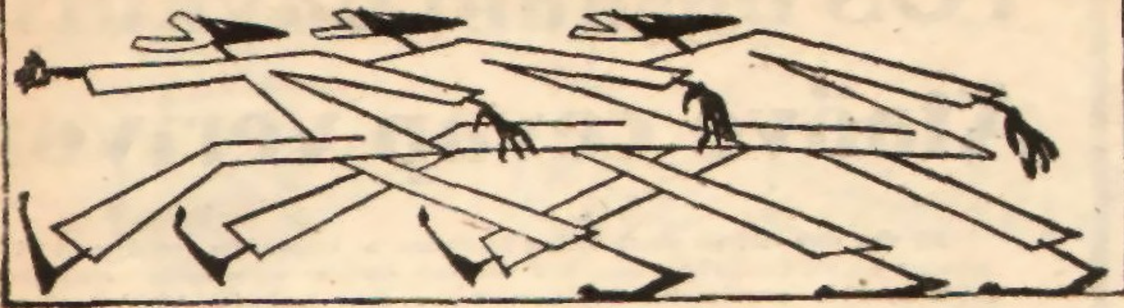
8. TÖS'ü ortanın solunda, yada bir başka partinin uydusu gibi görenler ve öyle gösterenler acı acı yanılıyorlar. Hele onu **«fikirde ve eylemde egemen sınıflar yararına bir hareket»** sananlar daha acı olarak yanılıyorlar. TÖS, Devrimci öğretmenlerimizin ilerici bir temsil ve mücadele örgütüdür. TÖS, öğretmenlerimizin özlük ve meslek sorunlarıyla uğraşmayı ilk hareket noktası olarak alır. Bu alış, onun bir parti değil, bir sendika oluşundan ileri gelir. Ama gene TÖS, öğretmen sorunlarının çözümünü genel yurt ve dünya sorunlarının çözümüyle ilişkili gördüğü için, tıpkı üyeleri gibi, ulusal bağımsızlıkçı, reformcu, Anayasacı, antikapitalist, antiemperyalist, barışçı bir öğretmen kuruluşudur.

9. TÖS mücadelesi asla bir Başkan-Bakan mücadelesi değildir. «Öğretmen mücadelesinin şimdiye kadar kendini maalesef pek fazla düşünen bir takım insanların propagandalarına âlet» **olmuş olması, TÖS içinde bizim mücadelemizin de bu amaca yönelik olduğunu söyletmez! Bizim amacımız seçilmek, milletvekili yada senatör olmak değildir. Gelecek seçimlerle ilgili bir hevesimiz yoktur. Biz partici değiliz, öğretmeniz. Öğretmenliğin şerefini particiliğin şerefinden hiç de aşağı görmüyoruz, hattâ üstün görüyoruz. Mesleki mücadelemiz: ulusal bağımsızlıktan, devrimcilikten, Anayasacılıktan, antikapitalist ve antiemperyalist, barışçı dünya görüşünden sapınlıyı hoş görmediği gibi, bilmeden bilir görünmeyi, patavatsızlığı ve tekelciliği de kabul etmez.**

10. TÖS Yürütme Kurulu üyesi olarak, fikirleriyle eylemi biribirini tutmasa da Türkkaya Ataöv'le birlikte çalışmaya devam etmek isterdik. Şahsen bunun için çaba harcadım. Braz da o çaba harcamalı ve devam etmeliydi. Sağlık olsun! Biz gene de eskiden beri savunup geldiğimiz, ve uğrunda mesleğimizden, ekmeğimizden, özgürlüğümüzden olduğumuz fikirlerimize uygun olarak çalışmaya devam edeceğiz. Geçmişte olduğu gibi, bugün ve yarın da bize şucu bucu diyenler, diyecek olanlar hep çıkacaktır. Bunlar hangi çevreden ve partiden olurlarsa olsunlar, TÖS'ün ve TÖS'lü öğretmenin ne olduğunu anlayıncaya kadar Türkiye'de şafak sökmüş, halkın gözü açılmış ve öğretmenliğin muradı gerçekleşmiş olacaktır. Ve o zaman dahi öğretmenler bağımsız ve bağımsızlıkçı olmaya devam edeceklerdir.

Saygı ve başarı dileklerimizle...

FAKİR BAYKURT
Genel Başkan

Amerika hızla iç savaşa sürükleniyor

KARA İHTİLAL BU YAZ PATLAK VERECEK!

Amerikan zencilerinin genç lideri Carmichael, Russell Mahkemesi Soruşturma Kurulu Üyesi olarak Vietnam'a da gitmişti. Resimde Carmichael, Vietnam'da TİP Lideri Mehmet Ali Aybar ve kurulun diğer üyeleriyle birlikte görülüyor.

Halûk TANSUG

Amerika'nın zenci sorununa barışçı çözümyolu aramış bir insan ,5 Nisan 1968 Cuma günü Memphis şehrinde kurşunlanarak öldürüldü.

Cinayete kurban giden kişi, bir din adamı idi. Hayatı boyunca şiddet hareketlerinden kaçınmış, bu yüzden Nobel Barış Armağanı'na layık görülmüştü. Ama bir beyazın kurşunlarıyla can vermekten kurtulamadı.

Çünkü, Medeni Haklar Lideri Dr. Martin Luther King, Amerikan vatandaşı olarak dünyaya gelmek talihsizliğine uğramıştı. Çünkü, derisinin rengi siyahtı. Çünkü, Amerika'nın zenci vatandaşlarına beyazlarla eşit haklar verilmesini istiyordu.

1968 yılı başından beri önce Pueblo Olayı ve Ulusal Kurtuluş Cephesi saldırısı ile şamar üstüne şamar yiyen, daha sonra Dolar krizi ile adamakıllı batağa saplanan Batı Bloku «süper lideri» Birleşik Amerika. King'in öldürülmesiyle adamakıllı karıştı. Bütün büyük Amerikan şehirleri, sıkı yönetim altına sokuldu. Başkent Washington'da Cumhurbaşkanlığı binası Beyaz Saray, Temsilciler Meclisi, Senato, Genelkurmay Başkanlığı (Pentagon), yabancı büyük elçilikler ve öteki önemli merkezler askeri muhafaza altına alındı. Bellibaşlı Amerikan şehirleri yangınlarla harap oldu. İnsanlar birbirleri öldürdü. Polisler ve askerler zencileri katletti. Kan gövdeyi götürdü. Amerika âdeta atom bombardımanına uğramışa döndü. Ufukta bir iç savaş ihtimali belirdi...

Neden?

● Amerika'da iç savaş ihtimalinin nedenleri

Nedenlerin başında, Amerika'nın bir numaralı problemi yer almaktadır: **Irkçılık...**

Başlangıcında bir İngiliz sömürgesi olan Beyaz Amerika'ya zenciler ilk defa esir sıfatıyla sokulmuşlardır. İngiliz esir tüccarları, 1619'da zorla yakalayıp zincire vurdukları Afrikalıları Amerika'ya götürmüşler, oradaki esir pazarlarında Amerikalı çiftçilere büyük kârlar karşılığında satmışlardır.

Zenci köleler Amerika'nın ekonomik kalkınmasına alınterlerini ve kanlarını harç olarak katmışlardır. Bütün bu katkılarına karşılık zencilerin mükâfatı hayvanların dahi tahammül edemeyeceği ağır şartlar altında yaşamaktan, dayaktan, linçten başka bir şey olmamıştır.

Esaret müessesesi, Amerika'nın İngiltere'ye karşı giriştiği Kurtuluş Savaşı'nı 1782'de kazanmasından sonra da devam etmiştir.

Zenci kölelerin Birleşik Amerikan Cumhuriyetleri'nde nazari bakımdan hürriyetlerine kavuşmaları tarihi 1863'tür. Bunda 16 ncı Cumhurbaşkanı Lincoln'ın gayretleri büyük rol oynamıştır.

Ancak 1619'dan bu yana Amerika'nın zenci halkı, tam özgürlüğe pratikte hiçbir zaman kavuşamamıştır, 1863'te anayasanın kendilerine resmen eşitlik tanımasına rağmen, zenciler, 1968 yılında bile «ikinci sınıf vatandaş» muamelesine uğramaktadırlar.

Birleşik Amerika nüfusunun hemen hemen yüzde 10'nu, yani 200 milyonun 20 milyonunu teşkil eden zenci Amerikan vatandaşları, hâlâ serbestçe oy kullanamazlar. İstedikleri mahallede oturamazlar. İstedikleri okullara çocuklarını yollayamazlar. İstedikleri işi tutamazlar. İstedikleri hastanelere, otellere, lokantalara, sinemalara, otobüslere, trenlere giremezler. Adalet huzurunda beyazlarla eşit muamele bekleyemezler. Beğendikleri cadde üzerinde işyeri açamazlar. Ve hepsinden kötüsü, günün her saatinde beyazların hakaretlerine uğrarlar.

● Zenciler hangi şartlar altında yaşıyor

● **Zenci Amerikan vatandaşlarının ortalama kazanc beyaz Amerikan vatandaşlarınınkine kıyaslandığında sadece yüzde 52,5 tutmaktadır. Yani, zenciler, beyazlara oranla yarı yarıya düşük ücret almaktadırlar.**

● Yıllık ücret ortalaması 2500 Dolar'ın altında kalan beyaz adedi, beyaz nüfusun yüzde 45'ine varır, Aynı gruba giren zenci adedi ise zenci nüfusunun yüzde 68'ini aşar.

● **Yüksek ücretlerden zencilerin kendi nüfuslarına oranla yararlanma imkânları, derece derece azalmaktadır. Düşük ücretlerde ise, kazanç cedvelinde aşağıya doğru indikçe, zenciler gittikçe büyüyen bir çoğunluğa varmaktadırlar.**

● Genel nüfustaki oranlarına göre zencilerin eğitim imkânları gayet düşüktür. Zenci Amerikalıların büyük çoğunluğu, kasıtlı şekilde eğitimden yoksun bırakılmaktadır. Dolayısıyla tekniğin hakim bulunduğu şu dönemde zencilerin iyi ücretli iş bulabilmeleri, ileride bu iş sahaları kendilerine açılsa dahi, imkânsızlaşmaktadır.

● **İşsizlikten en çok zarar görenler daima zencilerdir. En küçük ekonomik buhranda işlerinden ilk çıkartılanlar yine zenci Amerikalılardır.**

● Zencilerin hastanelerden yararlanma imkanları da kasıtlı olarak kısıtlanmıştır. Zenciler arasında hastalık ve ölüm oranları beyazlara oranla çok yüksektir.

● **Mesken konusunda zenciler «getto» tipi fakir mahallelerde, gecekondu bölgelerinde oturmak zorunda bırakılmışlardır. Parası olan bir zencinin dahi beyazların mahallesinde ev kiralaması ya da alması mümkün değildir. Beyaz mahallesine girebilen bir zenci, isterse üniversite profesörü olsun, beyaz mahallesinden derhal kovulur. Hattâ fazla direnmesi halinde öldürülür.**

● Hâlâ zenciler, beyazların devam ettikleri bütün otellere, lokantalara, kütüphanelere, sinemalara, tiyatrolara, plajlar, pisinlere, hattâ umumi helâlara giremezler.

● **Güney eyaletlerindeki şehirlerin sokaklarında zenci A-**

SİYAH'IN BAŞKALDIRIŞI...

Zenci sanatı insanca bir baş kaldırmanın ve hak aramanın sanatıdır. Afrikadan köle olarak gelen dedelerinin pamuk tarlalarında ırgat olarak çektikleri acıları, okullara alınmıyan yeni kuşağın burukluğunu yansıtır. Kendilerine renklerinden dolayı yapılan bütün aşağılamaları, hor görmeleri kapsar.

Langston Hughes hikâyeleri ve şiirleriyle zenci sanatının güçlü örneklerini vermiş bir sanatçıdır.

Ben bir zenciyim:
Gece gibi,
Afrikanın derinlikleri gibi siyah.

Köle oldum:
Kapısının önünü süpürmemi emretti Sezar,
Washington'un çizmelerini fırçaladım.

İşçi oldum:
Ehramlar benim ellerim altında yükseldi,
Woolvorth binasına harç kardım.

Şarkıcı oldum:
Afrika'dan Georgia'ya kadar bütün yollar boyunca
Kederli şarkıları yaydım.
Caz çaldım.

Kurbanlık oldum:
Belçikalılar Kongo'da ellerimi kestiler.
Şimdi de Teksas'ta linç ediyorlar beni.

Ben bir zenciyim:
Gece gibi
Afrikanın derinlikleri gibi siyah.

(Sihamba'dan - Dost yayınları 1957)

Beyazın terörüne siyahın cevabı: Durma, ateş et!

Siyah beyaz herkes silâha sarılıyor

Mekin GÖNENÇ
New York'tan bildiriyor

Beyaz Amerikalıyı pasif direnme metodu ile yola getirebileceğini zanneden ve aslında Amerika'nın egemen sınıfları için son derece **«zararsız»** bir lider olan Martin Luther King'in öldürülmesinden sonra bütün zenciler artık **«Black Power - Siyah İktidar»** liderlerinin çevresinde toplanmaktadır.

Öyle görünüyor ki, yaz aylarında, belki yazdan da önce, Amerika şiddetli ve kanlı zenci ayaklanmalarına sahne olacaktır.

Başta zencilerin nüfus bakımından çoğunlukta bulundukları Washington ve Newark şehirleri olmak üzere Detroit, Chicago, Pittsburg, New York, Boston, Baltimore, Los Angeles, Memphis, Cleveland, Philadelphia ve Milwaukee gibi büyük şehirlerde gerek polis kuvvetleri, gerekse millî ve federal askerî birlikler her türlü askerî hazırlıklarını yapmış bulunuyorlar. Polis müdürlüklerinin bir çoğu özel silâhlarla ve hattâ zırhlı arabalarla donatılmış... Büyük şehirlerde en yüksek binaların damlarına gözcü ve keskin nişancılar yerleştirmek ve bunları değiştirmek için helikopterler alan polis müdürlükleri bile var. Silâh fabrikaları harıl harıl çalışıyor. Yalnız Detroit polis müdürlüğü son iki ay içerisinde 1500 adet yarı otomatik silâh satın almış. Ayrıca 9 milyon dolarlık silâh ve cephane sipariş etmiş. Philadelphia polis müdürlüğü, kuvvetlerini âdeta bir gerilla eğitiminden geçirmiş.

Büyük şehirlerde beyaz ve siyah Amerikalılar arasında amansız bir silâhlanma yarışı var. Smith ve Wesson fabrikası her gün 1500 adet tabanca satıyor. Fabrika yöneticilerine göre ellerinde en azından bir aylık sipariş beklemektedir. Beyazlar devamlı atış eğitimi görmektedir.

Siyahlarda, King'in ölümünden hemen sonra **«Zencilerin Guevarası»** sayılan genç lider Carmichael'in çağrısına uyarak hızla silâhlanıyor, önümüzdeki kızgın yaza hazırlanıyorlar.

Beyazlara karşı mücadele için zencilerin artık tek yolu var: Şiddet...

Zencileri şiddete başvurdukları için suçlayanlara en açık cevabı ise Harlem'in 185 inci caddesinde doğup büyümüş 24 yaşındaki Francis Harold isimli genç zenci veriyor:

«Zenciyi şiddetle suçlamak yersiz. Önce Amerikayı tanımak gerekir. Amerika bir şiddet toplumudur. Yeryüzünde şiddete en çok tutkusu olan ulus Amerikan ulusudur. Kısacası Amerikalı şiddeti sever, kaatil ve gangsterlere âdeta özeti duyar. Amerika gerçekten bir Bonnie ve Clyde toplumu olup çıkmıştır. En çok satılan ve okunan kitaplar şiddet ve cinsiyet kitaplarıdır. Egemen sınıflar Amerikan toplumunu bu yöne itmekte, kişiler de buna uymaktadır. Kısacası, Amerikalı beyaz ve onların yöneticileri tek şeyden anlar: ŞİDDET... Martin Luther King, lâfla bu işi yapabileceğini sandı, beyazlarda kendisini uzun süre kullandılar. Sonunda da şiddet yoluyla hayatına son verildi. İşte Stokely Carmichael ve Rapp Brown bu gerçeği kavramış bulunuyorlar. Bütün melanetin mevcut düzenden geldiğini biliyorlar. Statüko değişmedikçe, Amerikan zencisinin yaşantısı da değişmeyecektir. Black Power, bir anarşi hareketi değildir. mevcut düzenden geldiğini biliyorlar. Statüko de MEŞRU SAVUNMA'sıdır.»

Carmichael Havanadaki ihtilalciler Konferansı'nda Che'nin dev portresi altında konuşuyor

merikalı, beyaz Amerikalıya «yol vermek» zorundadır.

● Polis teşkilatı daima zenci Amerikalıya düşman muamelesi yapar. Mahkemelerde bir zencinin bir beyaza karşı hak kazanması hemen hemen imkânsızdır.

● **Zencilerin hayatı hiçbir zaman güvenlik altında değildir. Çünkü bir zenciyi öldüren beyazın mahkûmiyet ihtimali son derece zayıftır. Zenciyi öldüren beyazlar, görgü tanıkları bulunsa dahi, çoğunlukla beraat ederler.**

● Kendisine ağır küfürler edilen, en ağır hakaretlere uğrayan bir zencinin kendisini bedenen savunmaya kalkması söz konusu olamaz. Çünkü, ya zenci beyaza tecavüzden yıllarca hapse mahkûm olur veya hemen orada linç edilebilir.

● **Zencilerin Amerikan seçimlerine korkusuz ve serbestçe katılmaları da imkânsızdır. Güney eyaletlerinde zencilerin oy kullanmalarını önleyecek bin bir formalite ortaya çıkarılır. Fazlaca direnmesi halinde ise zenci dövülür veya öldürülür. Nitekim, çeşitli bahane ve tehditlerle oy kullanmaktan alıkonan zenci Amerikan vatandaşlarının oranı Mississipi Eyaleti'nde yüzde 86,6'ya, Güney Carolina Eyaleti'nde yüzde 77,1'e, Virginia Eyaleti'nde ise yüzde 68,9'a varmaktadır.**

Millî gelir dağılımında böylesine adaletsizlikle karşı karşıya bulunan ve bütün sosyal hizmetlerden böylesine yoksun bırakılan zenci Amerikalıların, vatandaşlık mükellefiyetlerinde ise hiçbir eksiklik göze çarpmaz. Verdikleri vergiler ve askerlik hizmet süreleri tamdır. Hattâ, cephede ateş hattına sürülme işinde zencilere rüçhan hakkı (!) tanınır. Meselâ Vietnam'da en çok kayıp veren Amerikan askerleri zencilerdir.

İşte bu nedenlerledir ki, bir asırdan uzun bir süre önce kendilerine tanınan hakları pratikte kullanamayan zencilerin sabrı tükenmiş bulunmaktadır. Beyazların «aman acele etmeyin, zamanla istediğiniz haklara kavuşacaksınız, beyaz vatandaşlarınızla eşit duruma geçeceksiniz» şeklindeki tavsiyelerini de artık dinlememektedirler.

● **Zenciler bu yaz silâha sarılacak**

Hele barışçı çözümyolundan yana olan Martin Luther King'in dahi öldürülmesi, artık tahammül sınırını aşmış, zencileri şiddet kullanma ve can verme bahasına dahi olsa haklarını zorla almak yoluna sokmuştur. O kadar ki, zenciler, gerekirse Birleşik Amerika sınırları içinde bağımsız bir zenci devleti kurmayı bile göze almışlardır.

Beyaz Amerikalılar, zenci vatandaşlarına barışçı çıkar yol bırakmamışlardır. Zenciler için yegane ümit, silâhlı ayaklanmalara girişmektir. İşte, barışçı lider King'in öldürülmesi, Batı Bloku «süper lideri» Birleşik Amerika'da bu yeni çığırı açan olaydır.

5 Nisan cinayetini izleyen Amerika çapındaki kaynaşmalar ve çatışmalar, zamansız ve tesadüfi bir gelişmedir. Gerçek zenci ihtilalini, önümüzdeki yazın sıcak günlerinde beklemek gerekir...

Tennessee sokaklarında koşuşan zenci lideri Stokely Carmichael ve Rapp Brown, **«not now, not now - şimdi değil, şimdi değil»** diye arkdaşlarını uyararak şöyle demektedirler:

«Henüz silahlanmadınız; beyazlarla başa çıkamazsınız. Biraz sabredin, silahlanın, işte o zaman...»

İşte «o zaman»ı bu yaz bütün dünya görecektir...

SANAT

Bir Alman sanatçısı Doğu'yu seçti

Nurettin TEKİNDOR

WOLFGANG KIELİNG
— Doğu Almanya'yı seçti —

Almanya'nın en ünlü sahne ve perde sanatçılarından Wolfgang Kieling, geride sadece bir açıklama bırakarak Doğu Almanya'ya iltica etmiştir.

Batı Almanya'da 1965 yılında yılın aktörü ödülünü alan 44 yaşındaki Kieling, «veda açıklaması»nda, bu adımı, Batı Almanya'nın toplum düzenini protesto etmek amacıyla attığını belirtmektedir. 1965 yılında Batı Almanya'da kazandığı yılın sanatçısı ödülünü, Güney Vietnam Millî Kurtuluş Cephesi'ne yardım için açık arttırmaya çıkaran Aktör, açıklamasında şöyle demektedir:

«Bugün Batı Almanya'yı ve Batı Berlin'i terkederek, yaşamak ve çalışmak üzere, Doğu Almanya'ya gidiyorum.

1967 ekiminden beri Batı - Berlin'de bulunuyordum. Ve bu şehirde ne dolaplar döndüğünü bu kaldığım aylar içinde gördüm. Üniversitelilerin toplantılarına katıldım. Ve bu toplantılar hakkında Batı Berlin gazetelerinde yazılanları okudum. Nasıl yalan söylendiğini, halkın nasıl şartlandırıldığını gördüm. Ve anladım ki gerçekleri âdice tahrif eden Springer - Presse (*)'nin yaptığı gibi bayağılıklara karşı bir tek sanatçı olarak karşılarına çıkmak mümkün değildir.

1965'de Los Angeles'te Amerikan zencilerinin ayaklanmalarını da bizzat yaşadım. Ve Vietnam'da olup bitenleri biliyorum. Bugün Amerika'daki iktidarın çok tehlikeli, kültür ve insanlık düşmanı olduğuna inanıyorum. Vietnam halkına ve Amerikalı zencilere karşı Amerikan Hükümetinin sistemli bir şekilde düzenlenen insanlık dışı cinayetlerine rağmen herkesin sustuğu, kudretsiz bir ülkede artık daha fazla yaşamak istemiyorum.

Amerikan politikasının cinayetlerinde payı olmıyan, tereddütsüz serbestçe konuşabileceğim tek Almanca konuşan ülke olan Doğu Almanya'ya gidiyorum.

Batı Alman kültür hayatının, sebebi vesayet altına alma ve şartlandırmalar olan bir düşüş, çöküş içinde olduğunu biliyorum. Özgürlük, fikir özgürlüğü, radyo ve televizyonu tenkit etmek gibi son adaların da elbirliğiyle nasıl batırıldığına bir rastlantı sonucu tanık oldum. Bu arada özellikle, benim de dahil olduğum bir çalışmayla hazırlanan «Hallo Nachbarn» programına son verilmesini düşünüyorum. Dar arkadaş çevrelerindeki sohbetlerde söz politikaya gelince, dostluğun nasıl parçalandığını, öğretinin tecrübelerin yerini nasıl peşin hükümlerin aldığını yaşadım.

Benim sempatim: Batı Almanya'daki, Batı Berlin'deki, politik faaliyet gösteren; iktidarı, otoriteyi, şartlandırmayı ve birleşmeyi kötüye kullananlara karşı ayaklanmaya başlıyan; Güney Vietnam Millî Kurtuluş Cephesini sadece lâf cambazlıklarıyla değil, bilâkis gerçek olaylar yaratarak destekliyen genç nesledir.

Batı Almanya'yı terkediyorum. İnanıyorum ki, bir kişi olarak bir aktör olarak bu adımı atmam gerekiyordu. Benim de katkım olduğu halde, bende hiç bir şey bırakmıyan bu «yalancı kültür» ülkesini reddediyorum. Karşı olduğum için, bu şartlandırmaya, sahtekârlığa, hilebazlığa, bir kişi olarak ortak olmak istemiyorum.»

(*) Springer - Presse Batı Almanya'nın en büyük basın tröstüdür ve yayınlanan gazete ve dergilerin %40'ına, (Berlin'de %90'ına sahiptir. Batı Almanya gençliği her fırsatta bu tröste karşı çıkmaktadır.)

Bir sonun başlangıcı:...

Ortadoğu Teknik Üniversitesi Amatör Tiyatro Şenliği Türkiye'nin sanat hayatına damgasını vuracak güçte bir olay olmuştur. Tiyatro Şenliği hakkında S.B.F. Tiyatro Kulübü Dergisi «SAHNE» de yayınlanan bir yazıyı aynen sütunlarımıza alıyoruz.

Büyük şirketlerde toplanmış olan profesyonel tiyatrolarımız sanata susamış toplumumuzu doyuramamaktadırlar...» «Amatör tiyatrocu oyuncudur, marangozdur, boyacıdır, (v.s., v.s)... sanatın hiç değişmeyen gerçekleri yansıtma niteliğini sonuna kadar kullanacak kendilerine karşıt, çıkarcı anlayışla savaşmaktan bir an olsun kaçınmayacaklardır.» «Şenlik 66»

«Bütün devrimci kuruluşlar gibi tiyatro da üzerine düşen görevi yerine getirecek ve getiriyor da... Bu uyanışta halkın sorunlarını somut olarak ortaya koyabildiği için tiyatro en etkin araçlardan biridir... Egemen sınıfların çıkarlarını büyük bir titizlikle korumak çabasında olan çevreler bütün güçleri ile halkı susturma gayretinde olduklarından tiyatrocu gençleri de karşılarında görürler... Üniversiteli arkadaşlarımıza ve Ankaralılara iyi oyunlar sunacak olan bu şenliğin en tutarlı yönü tiyatrocu arkadaşlara ODTÜ öğrencilerinin vereceği güç olmalıdır» «Şenlik 67»

«Yıllarca devam eden bir çok yazarı, sanatçıyı gereksiz yere meşgul eden «sanat için sanat-toplum için sanat» tartışmaları artık bitmiştir. Bu gün Türkiye'de halka, ezilen sömürülen halkın sorunlarına yönelen ve günden güne gelişen, yeni örnekler veren bir eğilim, sanatın birçok dalında iyice güçlenmiştir. Günümüzün en değerli sanatçıları ve bugün yaşamayan sanatçıların en çok değer verilenleri gücünü, kaynağını halktan alan ve onun yaşamını, sorunlarını konu edinenlerdir... Üzücü yan ise tiyatronun seyircilerinin bir kısım aydınlar ve burjuvalar oluşudur.» «Şenlik 68»

Bir şenlik bu. Daha doğrusu Türkiye'nin sanat hayatına damgasını vuracak bir olay. Üç yıldır yapılagelmekte. Yukarda üç yılın broşürlerinden alınmış cümleler. **«Şenlik nereye geldi?»** sorusunun bir yere kadar kağıt üstünde cevabıdır bu cümleler.

İlk [illegible] yıl bir sürü iyi niyet ve bir sürü çelişki. Son yıl üzerine ise dikkatle eğilmek gerekiyor. Çünkü ilk iki yıl kağıt üzerinde gözl[illegible]lerin doğru dürüst bir yöntem içinde ele alınmamış olması, son yılı, kağıttakilere yaklaşması, hattâ onları aşması bakımından daha [illegible] dikkate değer kılıyor.

Fakat bu demek değil ki, koynunda yılanlar beslemedi. Ama bunun yanında çok yakında meyva verecek nice tomurcukları da bağrına bastı, onlardan pek çok şey öğrendi.

«Şenlik 68» de özellikle karşılıklı etki o-

HALKIN SESİ

Hazırlayan: Aşık İHSANÎ

AĞZI DİKİLEN HALK ŞAİRİ

Bu hafta size, bu günkü İran Şahının babası Şah Rızanın hesapsız zulmüne karşı yazdıkları halktan yana şiirlerle, özgürlük savaşı verirlerken, Şahın emri ile kör zındanlara atılıp, biri ağzı sicimle dikilerek, diğeri ise kurşuna dizilerek, kalleşçe öldürülen İranın iki büyük halk şairi FARUHÎ ve AŞKÎ'den söz açayım.

Faruhi 1891 de İranda doğmuştur. Genç yaşında, bir yandan milyonlarca İranlı gibi işsizlik ve sefaletle boğuşmuş, diğer yandan ise zalim Şahın haksız, adaletsiz ve hain düzenine karşı şiirlerle savaşmıştır.

Şah, Faruhi'yi, **«Susmadığını görünce»** önce zindana attırmış sonra da ağzını sicimle diktirerek, pis bir işkenceyle öldürtmüştür.

Faruhi'nin Farsça şiirlerinden Türkçe anlamı örnekler aklımda kaldığı kadar şöyledir.

Şah için yazdığı bir şiirinden:

Vatan'da bir tek şahıs yoktur zulmünden yakınmasın,
Kimse hatırlayamaz senin kadar bir zalimi dünyada.

Hürriyet için yazdığı bir şiirinden:

Hürriyet adına sende yüz kurşun izi yoksa
Devrimciler arasında yerin yoktur senin...

Aşk için yazdığı bir şiirinden:

Aşk macerası yaşamayan gönüle, gönül demem,
Devrime feda olmayacak vucüda vucut demem...

Faruhi ile birlikte yazdığı vatan ve hürriyet şiirleri yüzünden, Şah'ın cellâtları tarafından, 31 yaşında kurşuna dizilen ve kanlı cenazesi büyük bir halk kalabalığı tarafından eller ve başlar üzerinde taşınarak, Tahran'ın altı kilometre ötesindeki, Şahabdülaziz'e gömülen 1894 doğumlu büyük halk şairi AŞKÎ'nin de iki mısraını veriyoruz:

Hırsızın adı kötüye çıkmış; asıl hırsız idarecilerimizdir,
Eşkiyanın adı da kötüdür ama, başımızdakiler hep eşkiyadır.

ŞİİR

● Galip Ataç'ın kitabı, tarihsel materyalizmi bilinçli bir şekilde yansıtan diyalektik şiir türündendir.

Şadi AKKILIÇ

Başta dört satırlık basit bir selâmla başlıyan bu şiir kitabının, şiirsiz gibi gelen o selâmında ne engin anlamlar ve ne coşkun şiirler yüklü bulunduğu, sayfalar döndükçe anlaşılıyor...

Okudukça bu yiğit ve içli rüzgârla dolan yüreğimizin yelkenleri, bizi bu ummanın şafaklı bir yerine götürüyor...

Galip Mükerrem Ataç, klasik anlamda, belki büyük bir sanatçı, büyük bir edebiyatçı değildir. Ama, gerçekçi Hümanizma'nın doruklarına çıkmış dolgun duygulu bir şairdir, iyi bir yazardır.

SBF Oyuncularının «Santrfor» oyunundan bir sahne

layı dikkati çekti. Bu, insanlığını satarak hayatta kalabilenlerin toprağı Anadolu'nun bağrından kopup gelen devrimci sanatçılarla, büyük kentlerin yüz kalıntılarından kurtulmaya çalışan devrimci sanatçıların arasındaki etki alanıydı. Onlar bize tecrübeyi hayatı, gerçeği getirdiler; biz onlara kitapları götürdük. Varılan sentez belki tam değildi fakat inanlığımız olumlu yolun ilk adımıydı.

«Biz tiyatro yapıyordak. Fakat sanatın görevciliğinden bihaber, bilinçsiz sanatçılardık. Şenlik bizi bilinçlendirdi.»

Bu sözler Uşak grubunun yöneticisinindi. **«Eğer benim oyunumda vatana ihanet ediliyorsa, bu demektir ki bütün Anadolu vatana ihanet ediyor.»**

Bunlarda Tarsus'lu genç yazarın sözleri. Doğruydu dediği, çünkü, tek dakika yoktu ki Irgat'da geçeğin ta kendisi bulunmasın.

Şenlik 68'de, Türkiye'de gelişecek olan halk tiyatrosunun tohumları atıldı.

Bunun kendi başına soyut bir kavram olmadığı, fakat özgür Türk insanına giden yolda görevliliği ortaya kondu. Türkiye'deki Amatör Tiyatro'ların örgütlenmesi yolunda sağlam adımlar atıldı. Bu şenlik gelecek seneki şenliklerin daha tutarlı olması konusunda tecrübeler kazandırdı. Ayrıca diğer yerlerde yapılan şenliklere örnek olacak bir nitelik kazandı. Kısacası **«Şenlik 68»** bir sonun çok sağlam bir başlangıcı oldu.

Cenap NUHRAT

Eğitici ve öğretici bir eser olan bu kitap, **«Dialektik»** tür'ün sağlam bir örneğidir.

Toplumcu duyarlığı, her mısra'ında lirik çıkışlar yapan Kitaptan bir iki parça okuyalım.

İçinde doğup büyüdükleri
Kendi topraklarında

Yüz yılların çizgileriyle harftalaşmış

Irgatlılar
Yanık yüzlerinde
Okunur yaşantıları

Ve bir örnek daha:

Umacı korkusuyla sindirildik
Uyutulduk ninnileriyle Ortaçağ'ın
Kırkharamiler'le çevrildi dört yanımız
İnsanlığımıza kadar
Soydular bizi...

Şu yukardaki mısra'larda çığlık çığlığa haykıran sosyal keder, vatanseverlik, dileriz ki; bütün şairlerimizi aynı hız ve aynı bilinçle sarsın.

Türkiye insanlarının yaşantısını, özlem ve çilelerini anlatmıyan, duymıyan, duyurmayan Türk yazarına ne (şair) der, ne de (muharrir)... O ancak bir parazittir... O kadar.

Halklarımızın yoksulluktan kurtulması yolunda çaba gösteren yazarlara karşı çıkan kalemler ise «vatan haini»dirler. Galip Ataç'ın **«Bir Yiğidin Destanı»** başlıklı şiiri, gençlere, genç şairlere yol gösterici niteliktedir, apaçık... Kınından sıyrılmış kılıç gibi, pırıl pırıl keskin.

Dialektik şiir, somut şiirdir: ne anlatmak istediğini ve de ne yapmak istediğini bilen şiir.

Dünyaca tanınmış ve sevilmiş en yüce doruklara ermiş **büyük şairlere bakınız: başarılı** sayılan **bütün şiirleri, duru bir** açıklıkla derinleşir gözünüzde.

Eskilerin **«sarahat»**, **«vuzuh»** dedikleri işte budur. Sosyalist edebiyatın başka bir yöntemi yoktur. **«Mâna fil batnı şair»** en ayıp bir şekildir, **«mâna şiirin karnında»** kalırsa, ona istediğin kadar ad yakıştır, (soyut şiir) de; ölü doğacak bir çocuğa can veremezsin. Hem kendini, hem de halkları aldatmak yazgısını **değiştirmez onun. Hele, şu «soyut şiir»** terimi, hani bir zavallıya **«arslanların arslanı»** demek gibi bir şey.

Güçsüz oldukları için içlerine kapanıyorlar... Güçlü şair açık, herkesin anlıyacağı gibi yazar.

«Dialektik şiirde lirizm olmaz» sözü, şiirden hiç anlamıyan biri tarafından ileri sürülmüştür. Gözlerimizi yaşartan, kalbten kalbe akan en güçlü, en büyük en pürüzsüz Türk şiirleri Dialektik şiirlerdir ve bunlar en lirik yazılardır.

Şair Galip Ataç'ın ŞAFAK ÇOCUKLARI adlı kitabı, Dialektik şiir türündedir; Tarihsel materyalizmi bilinçli bir biçimde, ince duygularla yansıtan şiirlerdir.

TÜRK İŞ Kongresi hangi açmazda

Kemal SÜLKER

Türk-İş kongresi toplanıyor. Teşkilâtlı işçilerin çoğunluğunun üyesi bulunduğu bir konfederasyonun, kongresi öncesi görülen manzara şudur:

Türk-İş, bugün **«bütün»** işçileri de, **«bütün teşkilâtlı»** işçileri de temsil edememektedir. Hem sendikasız işçiler vardır, hem de DİSK'te toplanan bilinçliler...

Türk-İş, kendi bünyesi içinde Türkiye'nin temel sorunlarında **«tek görüş»**ün temsilcisi değildir. Dış ticaretin devletleştirilmesini isteyenler yanında **«istemeyenler»**in, toprak reformundan yana olanlara **«tarım reformundan yana»** olanların sayısı bu kongrede belli olacaktır.

Türk-İş, aynı işkolunda kurulu sendikalardan **«biri»**nin temsilcisi olmaktan çıkmıştır. Böylece Türk-İş, aynı işkolunda bile **«birlik»** sağlayamamıştır; tâvizci tutumuyla işçilerin parçalanmasına yol açmıştır. Tekel işçilerinin durumu en yakın ve en karakteristik örnektir.

Türk-İş, işçilerin grev hareketlerinde destekleyici olmaktan çok **«kırıcı»** durumuna düşmüştür. Paşabahçe grevi, Mersin Rafinerisi grevi, petrol boru hattı grevi, Türk-İş'in işçiden yana olmadığını apaçık ortaya seren eylemlerdir.

Türk-İş, **«partiler üstü politika»** teranesiyle, işçi haklarını sömürmeye alışık sosyal sınıfların ekmeğine tereyağ sürdüğünü bilmezlikten gelmektedir. Oysa Türk-İş içindeki örgütlerden en önemlilerinden bir kaçı kesinlikle bu görüşün karşısında olduklarını kongrelerinde açıklamış, raporlarında dile getirmişlerdir. Bu bakımdan Türk-İş iki çok önemli konuda iki yoldan birini seçme dönemindedir:

1 — Türk-İş; yöneticilerini, raporlarında da savundukları **«partilerüstü politika»** ilkesine, yani hâkim sermaye sınıflarının yararına süregelen düzenden yana olduklarına inanmakta devam edecektir.

2 — Türk-İş Kongresi, ne yasaların uygulanmasına elverişli olan ne de işçi sınıfının yararına çalışan bu **«partilerüstü politika»** tezini reddedecektir.

Birinci ihtimal gerçekleşirse, bu görüşe aykırı tezin inanlı savunucuları olan sendikacılar, temsil ettikleri üyelerinin aleyhine işleyen bir mekanizma içinde iki yıl daha kalma vebali altında kalmak isteyemeyeceklerdir; o zaman Türk-İş'ten ayrılmalar beklemek en doğru tahmin olur.

İkinci ihtimal gerçekleşirse, tutumları ve eylemleriyle işçi hareketine çok büyük zarar veren, görevlerinden gelen hataları, iftiraları bir bir sıralanabilecek kadar çok olan iki yönetici'nin yeniden seçilmesi **«garip»** sayılacaktır. Bu bakımdan Türk-İş Kongresine katılan delegeler, her şeyin üstünde **«işçi hakları, işçi sınıfının yarınları»**nı söz konusu etmelidir ve edecekler olacaktır.

Türk-İş'i yıpratan önemli konulardan birisi ve belki de en başta geleni hiç şüphe yok, dış yardımlardır. Bütçesinden ağır bir bölümü dış yardımla şişirilen Türk-İş'e bu açıdan yöneltilen tenkitlerin özeti şudur:

«Türk-İş, yabancı bir devletten yardım almakla milli olma niteliğini yitirmiştir.»

Türk-İş, Türkiye İşçi Partisi gelişmeye başladıktan sonra bu politik örgüte çatmak görevini omuzlarına almıştır. Her fırsatta TİP'e atmak, çamur atmak, suç isnad etmek âdetleri olmuştur. Böylece Türk-İş, işçi sınıfının gerçek kurtuluşu için bilinçle, cesaretle çalışan ve yüzde yüz Türkiye gerçeklerine sımsıkı bağlı bir programla kamuoyuna çıkan TİP'e saldırmakla kimlerin maşası olduğunu ele vermiştir. Bu gerçek, mahkeme kararlarıyla da sabittir. Türk-İş'in imdadına yetişen af kararlarıyla da...

Sendikacılığın sınıflı toplumlarda nelerle uğraşmaları gerektiğini bilenler, Türk-İş'i bu davranışlarıyla kınamaktadırlar. Anayasa çizgisi dışına düşmekte hiç sakınca görmeyen bir eda ile sosyal Anayasamızın temel ilkelerinin uygulanmasını önleyen Başbakana **«Türkiye'nin medarı iftiharı»** diyebilen bir Türk-İş Başkanı, hesap ettiği A.P. oylarını alacak mıdır, bilmeyiz? Ama, TİP'e iftiralar yağdırmadan medet umanların hesap ettikleri CHP oylarını almaları şüphelidir. Hele kendi örgütü içinde Anayasa ilkelerine bağlı olanların yavaş yavaş cesaretle eyleme geçmelerinin ilk işaretini verenler çoğaldıkça bu **«sakim yol»**da yürüyenlerin yaya kalacaklarında şüphe yoktur. Türk-İş Kongresi, Anayasadan yana olan sendikacıların reformcu eleştirileriyle değerlenebildiği ölçüde yeni umutlara imkân verecektir. Yoksa Türk-İş bu eyyamcı, sermaye çevrelerinin dişine uygun, yerli ve yabancı sömürücülerin göstermelik **«işçi»** örgütü biçiminde kaldığı takdirde, parasına göre mermerden gösterişli mezar yaptıran bir hacıağa'nın son durağından farksız kalacaktır.

Toplumcu Anadolu basını faşist zorbalığa direniyor...

Geçen hafta çıkarcı Bâbıâli basınının kitleleri uyutmak, statükoyu sürdürmek için giriştikleri teşebbüslerden, yaptıkları yayınlardan yeni örnekler vermiş, iki yüzlü davranışlarını ortaya koymuştuk. Bâbıâli'nin tutumu gazetecilik mesleği adına ne kadar yüz kızartıcı ise, çilekeş Anadolu basınının binbir güçlük içerisinde verdiği yürekli mücadele de o kadar gurur vericidir.

Meselâ, Fatsa'da TİP'e yöneltilen iğrenç tertipler ve kaba kuvvet gösterileri karşısında Bâbıâli basını susarken, terörün kol gezdiği Fatsa İlçesi'nde yayınlanan YEŞİL FATSA Gazetesi olayın hemen ardından tertibi büyük bir cesaretle açıklamış ve halka şöyle seslenmiştir: «Bütün Fatsa halkı gördü ki, daha düne kadar geçinmekten âciz olup vurgunla bu fakir köylüyü sömürerek apartımanlar diken, altlarına hususî araba çeken adamlar, bu komployu hazırladılar. Yaptıkları kirli işler ortaya çıkmasın diye yaptılar bunları. Ve bunları yapanları ve ne için yaptıklarını bu köylü biliyor artık. Bu bir komplodur. Bunun hesabını bu fakir köylüler soracaktır. Hem behemahal soracaktır. Bundan şüpheniz olmasın...»

Bir süreden beri Malatya'da yayınlanan HALKIN DERDİ isimli aylık toplumcu gazetede Mehmet Hayrettin Abacı, «Sosyalizme Çağrı» başlıklı makalesinde şunları yazmıştır: «Artık yeter kuzu postuna bürünmüş kurtlara adandığın, yem olduğun, teslim olduğun. Artık yeter sana sömürüldüğünü, sömürüldüğün için yoksul ve perişan olduğunu söyleyenlere, seni sömürenlerin, senin sırtından gününü gün edenlerin iğvasına uyarak ürkek ve kuşkulu durduğun. Yoksul ve emekçi kardeşim, topraksız yada az topraklı köylüm, sosyalist ol ki, sosyalistlere katıl ki, sosyalistleri güçlendir ki, kurtulasın...»

Zonguldak'da yayınlanan SÖMÜRÜCÜYE YUMRUK Gazetesi'nin 21 Şubat 1968 tarihli 9. sayısı mahkeme kararıyla toplattırılmış ve gazetenin iki mensubu hakkında soruşturma açılmıştır. Buna rağmen müteakip sayısını aksatmadan yayınlayan gazete, bir yutturmacayı ortaya koyarak şöyle demektedir: «Bizim aramızda en çok söylenen sözlerden biri şudur: Hangi parti iktidara gelirse gelsin bu işler düzelmez, biz gene buyuz. Halbuki her seferinde zengin sınıfın işleri düzgündür. Çünkü adı ne olursa olsun, iktidarda daima onların partileri olmuştur. Hele bir de biz emekçiler iktidara ağırlığımızı koyalım bakalım, işler düzelir mi, düzelmez mi? O zaman anlaşılır.»

Trabzon'da yayınlanan SÖMÜRÜCÜLÜĞE KARŞI SAVAŞ Gazetesi'nde M. Nuri Ayvalı, İnönü'nün NATO karşısındaki işbirlikçi tutumunu eleştirerek şu yargıya varmaktadır: «İsmet Paşa, emperyalizmin baş temsilcisi ve uygulayıcısı olan ve bunu NATO aracılığı ile yapan Amerika'ya karşıdır ama NATO'ya karşı değildir. Yani silahlı emperyaliste karşı duran dünkü İsmet Paşa, bugün köpekli emperyaliste ve emperyalizme karşı değildir. Yıllardır umudumuzu bağladığımız İsmet Paşa, bir çelişkiler ve tâvizler âbidesidir.»

Malatya'nın Ören Köyü'nde yayınlanan HAŞHAŞ Gazetesi, 1 Nisan'da yayınlanan 8 inci sayısının baş tarafına ilgi çekici bir not koymuştur. Peşin Pazarlık başlığını taşıyan notta aynen şöyle denilmektedir: «Gazetemiz Türk Ceza Kanunu'nun 141 ve 142. maddelerine uymayı taahhüt eder.» Haşhaş'ın bu notu, faşist mevzuatlı bir sözümona demokrasi döneminin en güzel taşlamalarından biri olarak basın tarihine geçecektir.

Ordu'da yayınlanan UYANIŞ Gazetesi'nde sosyalistlere yapılan saldırıları ele alan Sıvacı Ustası Hasan Bulut da çıkarcılara şöyle seslenmektedir: «Bak, sizin haklarınızı koruyan temsilcilerinize biz sizin gibi davranıyor muyuz. Biz sosyalistiz. İnsanları seviyoruz. Bizim nazarımızda «Çoban Ahmet»le «Milyoner Şaban» birdir... Şunu da unutma; bu işler parti dâvası değil, bir düzen dâvasıdır. Kapitalizm can çekişiyor, sosyalizm geliyor. Sizin gibiler ve dünya önüne dursanız yine önliyemezsiniz. Bu böyle biline!»

Denizli'de yayınlanan ULUSÇA UYANIŞ Dergisi ise, çıkarcı çevreler tarafından devamlı baskı altında tutulmaktadır. Nitekim bu yüzden 6. sayısının baskısı da aksamıştır Ama ULUSÇA UYANIŞ, bütün bunlara rağmen susmayacağını şöyle açıklamaktadır: «Yine devam edeceğiz dobra dobra gerçekleri yazmaya... Ülkümüz bağımsız ve özgür bir Anadolu olacak bizim... Kimse geri döndüremeyecek bizi bu yoldan...»

Besni'de yayınlanan GÜNEY EKSPRES Gazetesi, Türkiye sosyalizmi hakkındaki görüşünü şu şekilde izah etmektedir: «Bizim sosyalizmimiz ithal malı bir sosyalizm olmayacaktır. Bizim sosyalizmimiz, Türkiye'nin şartlarına, Türk'ün örf ve adetleri ile dini inançlarına bağdaşacak bir sosyalizm olacaktır.»

Ve bu arada, Balıkesir'in savaşçı gazetesi ATEŞ, 21 Mart'ta 19 yaşına girmiştir. Ateş'in 19 yıllık şerefli geçmişinde çeşitli sıkıntılara, baskılara, yokluklara göğüs gererek kalem mücadelesini devam ettiren çilekeş gazeteci ve sanatçı Cahid Albayrak, «Bugün için gene Atatürk ilkelerine bağlı olarak, sömürü düzenine karşı ve tam bağımsızlığı savunmak azmiyle yayın hayatına devam edeceğiz» demektedir. Albayrak'ı diğer ATEŞ'çileri kutlar, bundan sonraki mücadelelerinde de başarılar dileriz.

Kabahat kiminmiş?

Sovyetlerle Milliyetçilerin arasını açanlar kimlerdir, biliyor musunuz? Kendilerine Komünizmin havarileri üsü veren bizim aşırı solcu yazarlarımız! Onlar olmasa Türkiye'de Sovyet aleyhtarı davranışlara rastgelemezdiniz!

Başımızın derdi onlardır. Bizi komşularımızla daha dost, daha yakın yapmayan onların münasebetsizlikleridir.

İki memleket arasındaki tere'düt ve ayrılık buradan geliyor. Soğuk kuzey rüzgârları burada esiyor. Anlaşamazlıklar da bunlardandır. Görüyor musunuz, onların zararı yalnız bize dokunmuyor, Sovyetler'e de dokunuyor!..

ORHAN SEYFİ ORHON
(Son Havadis - 8.4.1968)

Yine komünist parmağı!

Papaz King'in öldürülmesi büyük cinayettir. Onu öldürenin bir «beyaz insan» olduğunu söylüyorlar ama «kara insan» olması ihtimali daha fazladır. Çünkü ihtilal ve kan isteyenler King'i kendilerine engel görüyorlardı. Kaldı ki Amerika'da komünistler de var ve bunlar tam Vietnam barış için görüşme'er başlayacağı sırada Amerika'yı karıştırmayı yararlı bulurlar..

KADİRCAN KAFLI
(Tercüman - 10.4.1968)

haftanın karikatürü

ŞERİAT ÜLKESİNDE

Mehmed Şevket EYGİ ANLATIYOR

CEVDET SUNAY'ın, Türk halkından gizlenen KÂBE ZİYARETİ'nin bütün tafsilâtı

Mehmed Şevket EYGİ

KRAL FAYSAL, Türkiye'yi ziyaretinde Anıt-Kabire niçin gitmedi?

HÂDİSE YAPACAK

YAZISIZ
(Bugün — 11.4.1968)

Demirel'i niçin tutuyorlarmış!

Allah dostlarını müsbet bir aksiyonla hoşnut ettiği için değil, Allah düşmanlarını durduğu yerde çatlattığı için...

İyi eser verdiği için değil, kötü eser hazırlayanlara zemin açmadığı için..

Beklediğimiz insan olarak geldiği için değil, gelmesinden korktuğumuz insan olmadığı ve beklediğimiz insanın gelmesine mahsus iklimi bugüne kadar ürkütmediği, incitmediği, zedelemediği için..

... Kendi kendimize kalacağımız ve hesap göreceğimiz güne kadar ince bir lüzum olabilir.

İşte bütün bunlar için Demirel'i tutmak...

NECİP FAZIL KISAKÜREK
(Bugün - 8.4.1968)

A N T • Haftalık Dergi • Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN • Sahibi ve Genel Yayın Müdürü DOĞAN ÖZGÜDEN • Bu sayıda Sorumlu Müdür YAŞAR UÇAR • Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN • İdare yeri: CAĞALOĞLU Başmusahip Sokak Emek Han 16/31 İSTANBUL • Telefon: 27 81 09 • Posta Kutusu 934 SİRKECİ — İSTANBUL • Ankara temsilciliği Tel: 13 40 20 •

Dizgi ve Baskı: VATAN MATBAASI • Taşra Dağıtımı: HÜR DAĞITIM - Cağaloğlu İstanbul, Tel: 27 38 54 • İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 34 İSTANBUL Tel: 27 89 49 • Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç aylık 15 lira • İlân: Santimi 25 Lira; yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir.. • Tek sütun üzerine 5 Santimlik kutu yayın ilânları 50 Liradan kabul edilmektedir..